

DİN KÜLTÜRÜ DEFTERİ -8

8. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Defteri

MUSTAFA TELLİ
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
8.1. KADER İNANCI	4
8.1.1. KADER VE KAZA İNANCI	4
8.1.2. İnsanIN İradesi ve Kader.....	6
8.1.3. Kaderle İlgili Kavramlar.....	7
8.1.4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (a.s.)	9
8.1.5. BİR AYET TANIYORUM: Ayete'l-Kürsi ve Anlamı.....	10
8.2. ZEKÂT VE SADAKA	13
8.2.1. İslam'ın Paylaşma ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem	13
8.2.2. Zekât ve Sadaka İbadeti	13
8.2.3. Zekât ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları.....	16
8.2.4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Şuayb (a.s.)	16
8.2.5. Bir Sure Tanıyorum: Mâûn Suresi ve Anlamı	17
8.3. DİN VE HAYAT.....	19
8.3.1. Din, Birey ve Toplum	19
8.3.2. Dinin Temel Gayesi	20
8.3.3. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yusuf (a.s.)	22
8.3.4. Bir Sure Tanıyorum: Asr Suresi ve Anlamı	23
8.4. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) ÖRNEKLİĞİ	24
8.4.1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Doğruluğu ve Güvenilir Kişiliği	24
8.4.2. HZ. MUHAMMED'İN (SAV) MERHAMETLİ VE AFFEDİCİ OLUŞU	25
8.4.3. HZ. MUHAMMED'İN (SAV) İSTİŞAREYE ÖNEM VERMESİ.....	26
8.4.4. HZ. MUHAMMED'İN (SAV) DAVASINDAKİ CESARET VE KARARLILIĞI	26
8.4.5. HZ. MUHAMMED'İN (SAV) HAKKI GÖZETMEDEKİ HASSASİYETİ	27
8.4.6. HZ. MUHAMMED (SAV) İNSANLARA DEĞER VERİRDİ	28
8.4.7. BİR SURE TANIYORUM: KUREYŞ SURESİ VE ANLAMI	29
8.5. KUR'AN-I KERİM VE ÖZELLİKLERİ	31
8.5.1. İslam Dininin Temel kaynakları	31
8.5.2. KUR'AN-I KERİM'İN ANA KONULARI.....	32

8.5.3. Kur'an-ı Kerim'in Temel Özellikleri	35
8.5.4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Nuh (a.s.)	36

ÖNSÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Elinizdeki bu defter, 8. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin ünite ve konuları dikkate alınarak öğrencilerimize okul için yardımcı kaynak olması amacıyla hazırlanmıştır.

Ders içi kazanımlara dikkat edilerek hazırlanan bu esrin yazılmasında Kur'an-ı Kerim, Hadis, 8. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı, Dini Terimler Sözlüğü, Diyanet İslam Ansiklopedisi, Türk Dil Kurumu Sözlük, Wikipedia ve daha pek çok kaynaklardan faydalanılmıştır. Bilginin hangi kaynaktan alındığı da parantez içinde belirtilmiştir. Defterin sonunda ise kaynakçaları gösterilmiştir. Kavramlar ve tanımları üzerine ağırlık verilerek konunun anlaşılmasına önem verilmiştir. Notlar ve madde halinde kısa bilgilerle konu özetlenmeye çalışılmıştır.

Hazırlanan eserin, siz sevgili öğrencilerimizin daha iyi bir inanç ve daha iyi bir gelecek inşa etmesine katkıda bulunacağına inancımız tamdır.

"Ya öğreten ya öğrenen, ya dinleyen ya da ilmi seven ol. Fakat sakın beşincisi olma; (bunların dışında kalırsan) helâk olursun." hadisinin düsturuyula okulda ve tüm çalışma hayatınızda başarılar dilerim.

Mustafa TELLİ

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni

8.1. KADER İNANCI

8.1.1. KADER VE KAZA İNANCI

Kazanım: Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar.

Kader: Sözlükte gücü yetmek ve kudret anlamlarına gelir. Terim olarak; Allah'ın evreni yaratmadan, her şeyi önceden planlaması ve insanların fiillerini bilmesine kader denir.

* “Biz, her şeyi bir ölçüye (düzene, kanuna, plana, ahenge, kadere) göre yarattık.” (Kamer, 49)

Kaza: Allah'ın önceden planladığı ve bildiği kaderin zamanı gelince gerçekleşmesine denir. Kısaca kaderin gerçekleşmesine denir.

Ölçü: Ölçü bir şeyin düzenli olması demektir.

Tesadüf: ihtimallere bağlı, kesin olmayan, değişebilen demektir. (TDK, tesadüf) Ölçünün zıt anlamıdır.

* “Gökleri yedi kat yaratan O'dur. Rahman'ın yaratmasında bir düzensizlik görmezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görüyor musun?” (Mülk, 3)

Evrendeki Düzene Örnekler:

* Güneşten gelen zararlı (Uv) ışınlarının atmosferdeki ozon (O3) tabakası ile önlenmesi.

* İnsan ve hayvanların yaşamak için (O) oksijene, bitkilerin yaşamak için (CO2) karbondioksit ihtiyacı duymaları.

* Kütle ve enerjinin birbirine dönüşebileceğinin kanunu. $E = mc^2$

* “Denizde büyük dağlar gibi akıp giden gemiler de O'nun varlığının delillerindendir.” (Şura, 32)

KADERİN DOĞRU ANLAŞILMASI

* Allah, (insanın fiilleri hariç) her şeyi planlar.

* Allah, insanın fiillerini planlamaz.

* İnsan, kendi fiillerini kendi planlar.

* Allah, insanın fiillerini sadece bilir.

* Planlamak ve bilmek aynı şeyler değildir.

* Kader Allah'ın **irade** (Dilediğini istemesi), **ilim** (Her şeyi bilmesi) sıfatıyla olmaktadır.

* Cümle içinde kullandığımız -ecek -acak ekleri kaderi belirtir. Çünkü henüz gerçekleşmemiştir. Örneğin;

- Yarın deneme sınavına gireceğim.

* Kaza Allah'ın **Tekvin** (dilediğini yaratması) ve **Kudret** (Her şeye gücünün yetmesi) sıfatıyla meydana gelmektedir.

* -di -miş -yor ekleri kazayı belirtir. Çünkü gerçekleşmiştir. Örneğin;

- Deneme sınavına girdim.

- Kitap ve defter almış.

- Kütüphanede kitap okuyorum.

SÜNNETULLAH (EVRENSEL YASALAR)

Sünnetullah: Allah'ın evren ve evrenin içindeki canlı cansız tüm varlıklar ile ilgili koyduğu kurallar, tabiat kanunları demektir. (DTS, s. 335) Kısaca Allah'ın sünneti (kanunu) demektir.

* “...Allah'ın kanununda asla bir değişme bulamazsın, Allah'ın kanununda kesinlikle bir sapma da bulamazsın” (Fatır, 43)

* Sünnetullah (Evrensel Yasalar) 3'e ayrılır.

- Fiziksel Yasalar

- Biyolojik Yasalar

- Toplumsal Yasalar

FİZİKSEL YASALAR

* Cansız madde ve enerjiyle ilgili fiziki yasalar.

Fiziksel Yasaların Özellikleri

* Allah'ın istemesinin (iradesinin, planlarının) sonucudur.

* Bilim insanları Allah'ın istediği bu sistemi keşfetmeye çalışır.

* Cansız maddelerle yani madde ve enerjiyle ilgilidir.

* Allah'ın sistemi deney ve gözlem yapılarak anlaşılır.

* Allah'ın sistemi her yerde aynı sonucu verir. (evrenselidir)

Fiziksel Yasalara Örnekler

* Suyun kaldırma kuvveti (Arşimet prensibi),

* Suyun 100 °C de kaynaması,

* Dünya'nın kendi ekseninde ve Güneş'in etrafında dönmesi,

* Yüksek basınçtan alçak basınca doğru akan rüzgârlar,

* Mıknatıslanma vs.

Fiziksel Yasalarla İlgili Ayetler

* "Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir." (Rahman, 5)

* "Geceyi ve gündüzü, Güneşi ve Ayı yaratan odur. Her biri bir yörüngede hareket etmektedir." (Enbiya, 33)

BİYOLOJİK YASALAR

* Canlı varlıklar olan insan, hayvan ve bitkilerin biyolojik özellikleriyle ilgili yasalardır.

Biyolojik Yasaların Özellikleri

* Allah'ın istemesinin (iradesinin, planlarının) sonucudur.

* Bilim insanları Allah'ın istediği bu sistemi keşfetmeye çalışır.

* Canlı varlıklar olan insan, hayvan ve bitkilerin biyolojik özellikleriyle ilgilidir.

* Allah'ın sistemi deney ve gözlem yapılarak anlaşılır.

* Allah'ın sistemi her yerde aynı sonucu verir. (evrenselidir)

Biyolojik Yasalara Örnekler

* Hücrenin oluşumu, bölünmesi, beslenmesi,

* İnsanın embriyodan yaratılışı,

* İnsanın hiç yorulmayan ve sürekli çalışan bir kalbe sahip olması,

* Bebeğin anne karnındaki oluşum evreleri,

* Etle beslenen hayvanların keskin dişli olması vs.

Biyolojik Yasalarla İlgili Ayetler

* "(Ey insanlar!) Biz sizi basit bir sudan yaratmadık mı? İşte o suyu, belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirdik, sonra da ona ölçülü bir biçim verdik..." (Mürcet, 20-23)

* "Yeryüzüne bakmazlar mı? Orada her güzel çiftten nice güzel bitkiler yetiştirdik." (Şuara, 7)

TOPLUMSAL YASALAR

* Allah'ın, insanların duygularında planladığı psikolojik eğilimlere denir.

* İnsanlar arası ilişkilerdeki sebep-sonuç bağlantısını gösterir.

Toplumsal Yasaların Özellikleri

* Allah'ın insanlarda yarattığı duygusal yönelimlerdir.

* Toplumdaki sebep ve sonuç ilişkisine dayanır.

* Deney yapılamaz ama gözlem yapılabilir.

* Her toplumda ve insanda aynı sonucu vermez.

* Kesin ve evrensel değildir. İstisnaları vardır.

Toplumsal Yasalara Örnekler

* Annenin evladına şefkat duyması,

* Adaletin her toplumda huzuru getirmesi,

* Sanayileşmeyle zenginliğin artması,

* Barış ortamında güven duygusunun gelişmesi,

* Baskı, savaş, işkence ve kuraklık sonucu insanların göç etmeleri, (Hicret olayı ve Kavimler göçü gibi)

* Hüzünlü müzik dinlediğimizde hüzünlenilmesi vb.

Toplumsal Yasalarla İlgili Ayetler

* “Onlar yeryüzünde gezip kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakmazlar mı?...” (Fatır, 44)

* “(Öyle) Bir fitneden sakının ki aranızdan yalnız haksızlık edenlere erişmekle kalmaz (hepinize erişir)...” (Enfal, 25)

8.1.2. İNSANIN İRADESİ VE KADER

Kazanım: İnsanın ilmi, iradesi, sorumluluğu ile kader arasında ilişki kurar.

AKIL

* İdrak, iyiyi kötünden ayırt etme yeteneğine denir. (DTS, s. 12)

* Kur'an'da akıl kavramı 49 yerde geçer.

* “Dünya hayatı yalnızca bir oyun ve eğlenmeden başka bir şey değildir. Korkup-sakınmakta olanlar için ahiret yurdu gerçekten daha hayırlıdır. Yine de akıl erdirmeyecek misiniz?” (En'am, 32)

İLİM

* Bir şeyi olduğu gibi ve gerçeğe uygun şekilde bilmeye denir. (DTS, s. 165)

* Kur'an'da ilim kavramı 834 defa geçer.

* “... De ki: ‘Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?’ Doğrusu ancak akıl sahipleri öğüt alırlar.” (Zümer, 9)

İRADE

* Seçme, tercih etme, isteme, dileme, arzu etme, meyletme, karar vermek demektir. (DTS, s. 173)

* Kur'an'da irade kavramı 138 yerde geçer.

* irade 2'ye ayrılır.

- Külli irade - Cüz-i irade.

Külli irade Nedir?

* “Allah'ın istediğini istediği gibi dilemesi ve seçmesine denir. (DTS, s. 174)

* Allah'ın Subuti sıfatlarından.

Külli iradenin Kaderle Bağlantısı Nedir?

* Kader tanımında gördüğümüz gibi Allah, planını Külli iradesiyle yapar.

* Evrendeki (fiziksel, biyolojik ve toplumsal) yasalar külli irade ile planlanmıştır.

Cüz-i irade Nedir?

* insana ait sınırlı özgürlük, tercih etme kabiliyetine denir. (DTS, s. 173)

* “Ey Peygamber! De ki: Rabbinizden hak ve hidayet gelmiştir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen de inkâr etsin!...” (Kehf, 29)

Cüz-i iradenin Kaderle Bağlantısı Nedir?

* Kader tanımında gördüğümüz gibi Allah'ın bildikleri bunlardır.

* İnsanlar iyi ya da kötüyü kendileri özgürce seçerken Allah sadece bilmektedir.

İnsanın Akli ve iradesi arasındaki Fark

* Akıl: İyi ile kötüyü birbirinden ayırmak demektir.

* irade: İyi ile kötü arasında bir tercihte bulunmak demektir.

* Önce aklımızla ayırırız sonra irademizle ayırdıklarımız arasından birisini seçeriz.

ÖZGÜRLÜK

* Her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumu, hürriyet demektir. (TDK, özgürlük)

* Dinimiz insanın özgürlüğüne dokunmaz.

* “Dinde zorlama yoktur...” (Bakara, 256)

SORUMLULUK

* Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet demektir. (TDK, sorumluluk)

* “Gerçekten insan için kendi çalışmasının karşılığından başka bir şey yoktur.” (Necm, 39)

* Sorumlu olmanın iki temel ögesi vardır. Bunlar:

1- Akıl 2- İrade

* “Akıllı olmayanın dini de yoktur.” (Hadis-i Şerif)

Sorumlu Olmadığımız Durumlar Nelerdir?

- * Cinsiyetimiz
- * Ten rengimiz
- * Atomların oluşumu
- * Anne babamız
- * Hücrelerin bölünmesi
- * Göz rengi
- * Evrensel yasalar
- * Allah’ın külli iradesi vs.

Sorumlu Olduğumuz Durumlar Nelerdir?

- * Sevap işlemek
- * Günah işlemek
- * Ders çalışmak
- * İbadet etmek
- * Tedavi olmak
- * İnsanların cüz-i iradeleri vs.

8.1.3. KADERLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Kazanım1: Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder.

Kazanım2: Toplumda kader ve kaza ile ilgili yaygın olan yanlış anlayışları sorgular.

ECEL

* Hayatın son bulmasına, ölüm vaktinin gelmesine denir. (DTS, s. 66)

* “Her canlı, ölümü tadacaktır. Sonunda bize döndürüleceksiniz.” (Ankebût, 57)

* Ecel Allah’ın elindedir. Bizim elimizde değildir.

* Ecel Allah’ın yasalarıyla olmaktadır.

* Nasıl ki bize hayat veren Allah ise bizim ölümümüz de onun emri ve planıyladır.

* “O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır.” (Mülk, 2)

ÖMÜR

* Doğumdan ölüme kadar yaşamaya denir.

* Ömür insanın elindedir.

* Ömür insanın tercihleriyle olmaktadır.

* Ömrümüzü bizler kendi elimizle uzatır ya da kısaltırız.

* Örneğin;

- Hastalanınca ilaç kullanan veya düzenli spor yapan ve dengeli beslenen insanların ömrü uzar.
- Depreme dayanıklı ev yapanların ömrü uzar.
- Stressiz hayat yaşayanların ömrü uzun olur vs.

Not: Bunları yapmamız ebediyen ölmeyeceğimiz anlamına gelmez. Ölümü sadece geciktirmiş oluruz.

EMEK

* Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücüne denir. (TDK, emek)

* Emek insanın elindedir.

* Emek insanın tercihleriyle olmaktadır.

* Örneğin;

- Tarlaya tohum ekmek beden gücü
- Ders çalışmak kafa gücü

* “Gerçekten insan için kendi çalışmasının karşılığından başka bir şey yoktur.” (Necm, 39)

RIZIK

* Allah’ın canlılara verdiği maddî ve mânevî nimetlere denir. (DİA, rızık)

- * **er-Rezzak:** Rızık veren Allah demektir.
- * Rızık Allah'ın elindedir. Bizim elimizde değildir.
- * Rızık Allah'ın yasalarıyla olmaktadır.
- * Örneğin;
 - Öğrencinin başarısı (diploma) rızıktır. (Öğrenmek için beyinsel faaliyetler biyolojik ve toplumsal yasalarla olur)
 - Çiftçinin buğdayı rızıktır. (Yağmur yağması fiziksel ve buğdayın büyümesi biyolojik yasalarla olur)

Rızıkta Hassas Denge

- * Canlılar ne kadar aciz ise rızık o kadar kolay, canlılar ne kadar güçlüyse rızık o kadar zor elde edilir.
- * Örneğin;
 - Elma kurdu çok acizdir ama etrafı yiyecek doludur.
 - Vahşi kurt çok güçlüdür ama etrafı yiyecek dolu değildir.
- * Allah çok çalışanlara çok rızık verir, az çalışanlara az rızık verir.

TEVEKKÜL

- * insanın, her türlü tedbiri aldıktan, yeterli ve gerekli çalışmaları en güzel biçimde yerine getirdikten sonra sonucu Allah'tan beklemesine denir. (DTS, s. 365)

* "...Eğer müminler iseniz ancak Allah'a güvenin." (Maide, 23)

* "Önce deveni bağla sonra tevekkül et" (Hadis-i Şerif)

Tevekkül Nasıl Yapılır?

- * Plan yap, Plana göre çalış ve sadece Allah'a güven.
- * **Fiziksel yasalara uygun tevekkül:** Depreme dayanıklı bina yaptıktan veya arabanın

yıllık sanayi bakımlarını yaptırdıktan sonra kaza ve belalara karşı Allah'a güvenmektir.

* **Biyolojik yasalara uygun tevekkül:** Düzenli spor yapıp, dengeli beslenip ya da hastalandığımızda düzenli olarak doktorun verdiği ilaçları kullandıktan sonra hastalıklara karşı Allah'a güvenmektir.

* **Toplumsal yasalara uygun tevekkül:** Stresiz bir hayat yaşayıp, bol kitap okuyup veya ibadet ettikten sonra strese karşı Allah'a güvenmektir.

Tevekkül, Tembellik ve Kibir Arasındaki Fark

- * Tevekkül, çalıştıktan sonra Allah'a güvenmektir.
- * Tembellik, çalışmadan Allah'a güvenmektir.
- * Kibir, çalıştıktan sonra sadece kendine güvenmektir.

BAŞARI VE BAŞARISIZLIK

- * **Başarı:** Başarma işi, muvaffakiyet demektir. (TDK, başarı)
- * Başarı ve Başarısızlık Allah'ın elindedir. Bizim elimizde değildir.
- * çalışmak bizden, tevfik (başarı) Allah'tandır.
- * Allah başarıyı şunları eksiksiz yapanlara verir:
 - Hayal kurmak
 - Yetenekli olmak
 - Çok istemek
 - Planlı olmak
 - Çok çalışmak
 - Pes etmemek

- Hayal kurmak
- Yetenekli olmak
- Çok istemek
- Planlı olmak
- Çok çalışmak
- Pes etmemek
- * Hiçbir başarı tesadüf değildir.

SAĞLIK VE HASTALIK

- * **Sağlık:** Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği demektir. (TDK, sağlık)
- * “Hastalandığım zaman bana şifa veren O’dur.” (Şu’ara, 80)
- * “Bir yerde veba hastalığı olduğunu duyar-sanız oraya girmeyin. Bulunduğunuz yerde veba varsa oradan da ayrılmayın.” (Hadis-i Şerif)
- * Sağlık ve Hastalık Allah’ın elindedir. Bizim elimizde değildir.
- * Biyolojik ve toplumsal yasalarla gerçekleşir.
- * Tedavi aramak bizden, sağlık Allah’tandır.
- * Örneğin;
 - Hastalandığımızda ilaç kullanmak bizim elimizde ama ilacın vücudumuza etki etmesiyle sağlığa kavuşmamız biyolojik yasalarla Allah’ın elindedir.)

KADER DEFTERİ	
ALLAH’IN PLANLARI	ALLAH’IN BİLDİKLERİ
Fiziksel, Biyolojik, Toplumsal Yasalar (Sünnetullah)	İnsanların özgürlükleri, iyi veya kötü amelleri
Sorumlu değiliz	Sorumluyuz
Ecel	Ömür
Rızık	Emek
Başarı-Başarısızlık	Tevekkül
İrade sıfatı	İlim sıfatı
Külli İrade	Cüz-i İrade

8.1.4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. MUSA (A.S.)

Kazanım: Hz. Musa’nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır.

- * 4 kutsal kitap ve peygamberler:

- Tevrat: Hz. Musa (as)
- Zebur: Hz. Davud (as)
- İncil: Hz. İsa (as)
- Kur’an: Hz. Muhammed (sav)

* Ulul Azam peygamberler:

- Hz. Nuh
- Hz. İbrahim
- Hz. Musa
- Hz. İsa
- Hz. Muhammed sav

* **Kelimetullah:** Allah’ın konuştuğu kişi anlamında Hz. Musa için kullanılan tabirdir. (DiA, kelimullah)

* Yahudilere (İsrailoğullarına) peygamber olarak gönderilmiştir.

* **Soyu:** İbrahim oğlu İshak oğlu Yakub oğlu Levi oğlu Kahis oğlu Yashür oğlu İmran oğlu Musa (as) dir.

* Hz. Yakup’un diğer adı **İsrail’dir**. İsrailoğlu demek Hz. Yakup’un oğlu veya torunları demektir.

* İsrâiloğulları (Hz. Yakup oğulları) Hz. Yusuf zamanında Mısır’a yerleşmişlerdi.

* Hz. Yakub’un çok uzak torunlarından olan Hz. Musa ise Mısır’da bir İsrailoğlu (Hz. Yakup torunu) olarak dünyaya gelmiştir.

* Eski Mısır’da ülkeyi firavunlar yönetirdi.

* Firavun, İsrailoğullarını sevmiyor ve onlara işkence yapıyordu.

* Gördüğü bir rüya sebebiyle İsrâiloğullarının bütün erkek çocuklarının öldürülmesini emretti.

* Yüce Allah, Musa’nın annesine: “...Onu emzir, başına bir şey gelmesinden endişe ettiğinde onu nehre bırak. Korkup kaygılanma. Biz onu sana geri döndüreceğiz ve onu peygamberlerden biri yapacağız...” (Kasas, 4)

- * Nil nehrinde bir sandık içinde bebeğin (Musa'nın) yüzdüğünü gören Firavun'un kârısı Asiye, bebeği hemen saraya aldı.
- * Allah'ın yardımıyla da annesi saraya sü-tanne olarak Musa'yı emzirmek için girdi.
- * Musa olgunluk çağında Medyen'e gitti.
- * Orada hayvanlarını çobanlar yüzünden su-layamayan iki kıza, sulamaları konusunda yardım etti.
- * Babaları memnun kalınca Musa ile an-laşma yaptılar ve bu evde 10 yıl çobanlık yaptı.
- * Musa bu esnada adamın kızlarından biriyle evlendi.
- * Medyen'de on yılı tamamlayınca Mısır'a geri dönmeye karar verdi.
- * Yolda giderken Hz. Musa'ya Allah tarafın-dan Tur dağında peygamberlik verildi.
- * Firavun ve Mısır halkını Allah'a inanmaya çağırmakla görevlendirildi.
- * Kardeşi Hz. Harun da Hz. Musa'ya yardımcı olarak peygamber seçildi.
- * "İkiniz beraber Firavun'a gidin, çünkü o sı-nırı çok aştı. Yine de ona söyleyeceklerinizi yumuşak bir üslûpla söyleyin, ola ki aklını başına toplar veya içine bir korku düşer." (Tâhâ, 43-44)
- * Firavun Hz. Musa'nın davetini kabul etme-diği gibi onu zindana atmakla da tehdit etti.
- * Hz. Musa'yı Allah birtakım mucizelerle destekledi.
- * Elini koynuna sokup çıkarınca gözleri ka-maştıran bir nur gibi parlayıverdi.
- * Sihirbazlar büyü yaparak ipleri hareket et-tirdiler.

- * Hz. Musa asasını yere atınca Allah tara-fından bir mucizeyle yılanı dönüştü ve si-hirbazların yaptığı tüm sihir aletlerini yuttu.
- * Sihirbazlar, bunun kesinlikle mucizeden başka bir şey olmadığını hemen anladılar ve iman ettiler.
- * Firavun iman edenlere işkenceler yapmaya başladı.
- * Hz. Musa kavmini toplayarak Filistin'e doğru yola çıktı. Firavun takip etmeye baş-ladı.
- * Hz. Musa ve İsrailoğullarının önüne Kızılde-niz engeli çıktı. Firavun ve askerleri arkadan sıkıştırmışlardı.
- * Hz. Musa asasını denize vurunca Allah'tan bir mucizeyle deniz ikiye ayrıldı ve karşıya geçip kurtuldular.
- * Firavun ve askerleri de geçmek isterken Kı-zıldeniz tekrar birleşti ve suda boğuldular.
- * Hz. Musa, kardeşi Hz. Harun'u vekil bıra-karak Tur dağına çıktı ve orada 40 gün kaldı.
- * Samiri adında birinin ayartmasıyla İsrai-loğulları buzağıya benzeyen bir put yaptılar.
- * "... Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir va-adde bulunmamış mıydı? Peki, size bu süre çok mu uzun geldi, yoksa Rabbinizin gaza-bına uğramak istediniz de onun için mi bana verdiğiniz sözden döndünüz!" (Tâhâ, 86)
- * İsrailoğulları peygamberleri Hz. Musa ve Hz. Harun'u çok yormuşlardır. Onca mucizeler ve nimetlere rağmen iman etme konusunda türlü türlü bahaneler üreterek işi yokuşa sür-müşlerdir.

8.1.5. BİR AYET TANIYORUM: AYETE'L-KÜRSİ VE ANLAMI

Kazanım: Ayet el-Kürsi'yi okur, anlamını söyler.

AYETLE İLGİLİ BİLGİLER:

* Ayete'l-Kürsi, Bakara suresinin 255. ayetidir.

* Bu ayette; Allah'ın birliği, bütün varlıklar üzerindeki hâkimiyeti, sonsuz kudreti ve ilmi, tüm varlıkları koruyup gözetmesi gibi hususlar üzerinde durulur.

* Yüce Rabb'imizin her türlü eksiklikten uzak olduğu belirtilir.

* Kürsi: Allah'ın hükümlerliği, ilmi ve kudreti demektir. (DK, s. 27)

* "Farz namazın ardından Ayete'l-Kürsi'yi okuyan kimse, sonraki namaza kadar Allah'ın himayesi altındadır." (Hadis-i Şerif)

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm

- Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm.
- Lâ te'huzühû sinetün velâ nevm.
- Lehû mâ fissemmâvâti vemâ fil ard.
- Men zellezî yeşfeu indehû illâ bi iznih.
- Yâ'lemü mâ beyne eydihim vemâ halfehüm.
- Velâ yuhîtüne bişey'in min ilmihi illâ bimâ şâe.
- Vesia kürsiyyühüs semâvâti vel ard.
- Velâ yeûdühû hıfzuhümâ vehüvel aliyyül azîm.

ANLAMI

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarımla).

• "Allah, ondan başka ilah yoktur. O hayydir (diri, canlı, sonsuz hayat sahibi), kayyumdur (her şeyi koruyup gözeten).

• Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama.

• Göklerde ve yerdekilerin hepsi onundur.

• İzni olmadan onun katında kim şefaatebilir?

• O, kullarının yaptıklarını, yapacaklarını bilir (Ona hiçbir şey gizli kalmaz.).

• Onun bildirdiklerinin dışında, insanlar onun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler.

• Onun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır.

• Onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür."

AYETE'L-KÜRSİ'DEKİ BAZI KAVRAMLAR

* **Hayy:** Varlığı devamlı olan, hayat sahibi, ölmeyen diri, her şeyin varlığı onun varlığına bağlı olan Allah. (DTS, s. 130)

* **Kayyum:** Tüm evrenin varlığını sürdürmesi onun varlığına bağlı bulunan Allah. (DTS, s. 197)

* **Şefaate:** Ahirette peygamberlerin ve kendilerine izin verilen kimselerin müminlerin bağışlanması için Allah katında niyazda bulunmaları demektir. (DİA, şefaate)

* **Kürsi:** ilâhî hükümlerlik demektir. (DİA, kürsi)

* **Aliyy:** Yükseklik ve yücelik; şan, şeref, kuvvet ve kudret sahibi olan Allah. (DİA, alî)

* **Azîm:** Emirlerine hiçbir şekilde karşı gelmek mümkün olmayan ve âciz bırakılamayan, kendisinin ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılamayacak kadar ulu ve yüce Allah. (DTS, s. 29)

* **Kudret:** Her şeye gücünün yetmesi, dilediğini dilediği zamanda var veya yok etmesi,

anlamında Allah'ın sıfatlarındandır. (DTS, s. 209)

8.2. ZEKÂT VE SADAKA

8.2.1. İSLAM'IN PAYLAŞMA VE YARDIMLAŞMAYA VERDİĞİ ÖNEM

Kazanım: İslam'ın paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi ayet ve hadisler ışığında yorumlar.

KONUyla İLGİLİ AYETLER

* “Takva sahipleri (sorumluluklarının bilincinde olarak) bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar (infak ederler). Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.” (Al-i İmran, 134)

* “...iylilik ve Allah'ın yasaklarından sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın...” (Maide, 2)

* “Onların (zenginlerin) mallarında, muhtaç ve yoksullar için bir hak vardır.” (Zariyat, 19)

* “Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler.” (İnsan, 8)

* “Eğer sadakaları (zekât ve benzeri hayırları) açıktan verirsiniz ne güzel! Eğer onu fakirlere gizlice verirsiniz, işte bu sizin için daha hayırlıdır...” (Bakara, 271)

* “Mallarını Allah yolunda harcıyıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimselerin Allah katında ödülleri vardır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.” (Bakara, 262)

* “Öyleyse yetime hor bakma! İsteyeni sakın azarlama!” (Duhâ, 9-10)

KONUyla İLGİLİ HADİSLER

* “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” (Hadis-i Şerif)

* “Fakirleri araştırıp bulunuz, görüp gözetiniz.” (Hadis-i Şerif)

* “Her kim eli dar olan borçluya kolaylık gösterirse, Allah da dünya ve ahirette ona kolaylık gösterir.” (Hadis-i Şerif)

* “Kim bir Müslüman kardeşinin sıkıntısını giderirse, Allah da kıyamet gününde onun sıkıntılarında bir tanesini giderir.” (Hadis-i Şerif)

KONUyla İLGİLİ ATASÖZLERİ

* “Kişi yedikleriyle değil, yedirdikleriyle mutlu olur.”

* “Az veren candan, çok veren maldan.”

* “Komşu komşunun külüne muhtaçtır.”

8.2.2. ZEKÂT VE SADAKA İBADETI

Kazanım: Zekât ve sadaka ibadetini ayet ve hadislerle açıklar.

ZEKÂT

* Kelime olarak; Temizleme ve çoğalma demektir.

* Terim olarak; Dinen zengin olan Müslümanların dinî bir görev olarak her yıl mallarının ve paralarının yüzde iki buçüğünü ibadet niyetiyle, fakirler başta olmak üzere Kur'an-ı Kerim'in belirlemiş olduğu yerlere vermelerine denir. (DTS, s. 398)

* İslam'ın 5 Temel Şartı:

- Namaz kılmak
- Oruç tutmak
- Zekât vermek
- Hacca gitmek
- Kelime-i şehadet getirmek

* Mal ile yapıldığı için **mali** ibadetlerdendir.

* Hicretten 2 yıl sonra Medine'de farz kılınmıştır.

* “Namazı kılın, zekâtı verin...” (Bakara, 110)

Zekât Kimlere Farzdır?

* Müslüman

- * Akıllı (deli olmayan)
- * Bâliğ (çocuk olmayan, yetişkin)
- * Hür (köle olmayan)
- * Dinen zengin (nisaba sahip)

Not: Bu maddelerin hepsi aynı anda bir Müslümanda varsa zekât vermesi farzdır. Biri eksik olursa zekât farz değildir.

Nisap Nedir?

- * Dinen mali yeterlilik ve zenginlik ölçüsüne denir. (DTS, s. 282)
- * Nisaba sahip olan kişi dinen zengin, Nisaba sahip olmayan kişi dinen fakirdir.

Nisabın Hesaplanması Nasıldır?

- * Malın tamamından zorunlu ihtiyaçlar çıkarıldığında kalan mal 80,18 gr altına denk geliyorsa bu Müslüman nisaba ulaşmıştır. Dinen zengindir. Zekât vermek üzerine farzdır.
- * $MT - Z_i \geq 85 \text{ gr Au}$ (MT= Malın Tamamı, Z_i = Zorunlu ihtiyaçlar, Au= Altın simgesi)

Zekât Verilmeyen Mallar Nedir?

- * Zorunlu ihtiyaçlara denir.
 - Yeme
 - Barınma
 - Eğitim
 - Borç
 - Sanatkâr malzemeleri
 - Oturduğumuz ev (ikinci ev hariç)
 - Araba (Ticari hariç)
 - İçme
 - Giyinme
 - Sağlık
 - Ev eşyaları

Zekâtı Verilen Mallar Nelerdir?

Mal	Nisap	Oran	Zaman
*Altın	80,18	1/40	1 yıl
*Gümüş	561,20	1/40	1 yıl
*Para	Altın N.	1/40	1 yıl
*K. Baş	40	1/40	1 yıl
*B. Baş	30	1/30	1 yıl
*Deve	5	1 koyun	1 yıl

Mal	Nisap	Oran	Zaman
*Y. T.	Yok	1/10	hemen
*S. T.	Yok	1/20	hemen
*Bal	Yok	1/10	hemen
*Maden	Yok	1/5	hemen

Not: Altın N.: Altının Nisap miktarının para değeridir.

K. Baş: Küçükbaş hayvan (koyun, keçi)

B. Baş: Büyükbaş hayvan (sığır, manda)

1 Yıl: Zekâtı 1 hicri yıl sonra verir.

Y. T.: Yağmurlu Tarım (buğday, arpa vs.)

S. T.: Sulamalı Tarım (domates, patates vs.)

Yok: Nisap yoktur.

Hemen: Zekâtı hemen verir.

* Gelir getiren tüm ticaret mallarının zekâtı altının değeri üzerinden verilir.

* **Öşür:** Toprak ürünlerinden alınan zekâta denir. (DİA, öşür)

Zekât Veriliş Şekli

* **Örnek 1:** Malının tamamı 150 gr altını olan Ahmet'in yıllık zorunlu ihtiyaçları 50 gr altın ise malının tamamından zorunlu ihtiyaçlarını çıkardığımızda;

$150 \text{ gr} - 50 \text{ gr} = 100 \text{ gr}$ altın kalır.

İşte kalan 100gr altın 80,18 gr altından fazla olduğu için Ahmet dinen nisaba ulaşmıştır yani dinen zengindir. Zekât vermelidir.

* **Örnek 2:** Malının tamamı 120 gr altını olan Mehmet'in yıllık zorunlu ihtiyaçları 50 gr altın ise malının tamamından zorunlu ihtiyaçlarını çıkardığımızda;

$120 \text{ gr} - 50 \text{ gr} = 70 \text{ gr}$ altın kalır.

İşte kalan 70 gr altın 85 gr altından az olduğu için Mehmet dinen nisaba ulaşmamıştır yani dinen fakirdir. Zekât veremez.

Zekât Kimlere Verilir?

* “Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (islâm'a) ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda çalışıp cihad edenlere, yolcuya mahsustur. Allah pekiyi bilendir, hikmet sahibi-dir.” (Tevbe, 60)

*Fakirlere

*Kölelere

*Düşkünlere

*Borçlulara

*Yolda kalmışlara

*Allah yolunda olanlara

*Zekât memurlarına

*Müellefe-i Gulub'a (kalbi İslâm'a ısındırılmak istenenlere)

Zekât Kimlere Verilmez?

*

*Dedeye, nineye

*Babaya, anneye

*Eşine

*Oğluna, kızına

*Torunlarına

*

zekât verilmez.

* Çünkü zengin olan Müslüman bunlara bakmakla yükümlüdür.

* Bunlara harcanan para zekât yerine geçmez. Zorunlu ihtiyaç yerine geçer.

Not: Kardeşine zekât verebilir. Çünkü bakmakla yükümlü değildir. Damadına zekât verebilir çünkü bakmakla yükümlü değildir.

SADAKA

* **Sadaka:** Allah yolunda harcama, Allah rızası için fakirlere yapılan karşılıksız yardım ve her türlü iyilik demektir. (DTS, s. 315)

Sadakanın Özellikleri:

* Sadakanın miktarı ve zamanı yoktur.

* Sadaka vermek için zenginlik şartı yoktur.

Sadaka ile Zekât Arasındaki Fark

* Sadaka hem maddi ve hem de manevi iki yönü olduğu için zekâtтан daha kapsamlı bir yardım şeklidir.

* Sadaka vermek sünnettir. Zekât vermek farzdır.

* **infak:** Allah'ın rızasını kazanmak için insanın kendisine verilen malların şükrünün bir göstergesi olarak onun emrettiği yerlere harcama yapması, bağışta bulunması demektir. (DTS, s. 170)

* **Sadaka Taşları:** Genellikle cami vb. yerlerde ihtiyaç sahiplerinin alabilmeleri için para vb.nin bırakıldığı özel taşta denir. (TDK, sadaka taşı)

SADAKA ÇEŞİTLERİ

1- Sadaka-i Cariye

* Kişinin ölümünden sonra da kendisinin rahmetle anılmasına sebep olacak nesil yetiştirmeyi de içine alan tüm güzel amellere denir. (DTS, s. 315)

* Örneğin;

- Cami
- Çeşme
- Hastane yapmak
- Organ bağışlamak
- Okul
- Yol
- Ağaç dikmek
- Kitap yazmak

* “Kişi öldüğü zaman amel defteri kapanır. Ancak üç şey hariçtir: Sadaka-i cariye, insanlara yararlı bir ilim, kendisine dua eden hayırlı bir evlat.” (Hadis-i Şerif)

2- Sadaka-i Fıtır (Fitre)

* Gücü yeten Müslümanların sağlıklı olmalarının bir şükrü olarak ramazan ayının sonuna kadar fakirlere ödemekle yükümlü oldukları sadakaya denir. (DTS, s. 99)

* **Miktarı:** Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından her yıl güncellenerek açıklanmaktadır.

* **Sadaka-i Fıtır Veriliş Şekli:** Dinen zengin olan yani zekât verebilecek olan aile reisi tarafından ailenin tüm bireyleri hesap edilerek verilir. Örneğin;

Fitre miktarı 70 ₺ ise ve bir ailede 5 kişi yaşıyorsa aile reisi sadaka-i fıtırı şöyle hesaplayarak verir:

Fitre miktarı x Aile sayısı

$$70 \times 5 = 350 \text{ ₺}$$

ailesinin fitresini vereceği miktardır.

8.2.3. ZEKÂT VE SADAKANIN BİREYSEL VE TOPLUMSAL FAYDALARI

Kazanım: Zekât, infak ve sadakanın bireysel ve toplumsal önemini fark eder.

* “En çok sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda harcamadıkça hayra tam olarak erişemezsiniz.” (Âl-i İmran, 92)

ZEKÂTIN BİREYSEL FAYDALARI

- * Malı temizler ve bereketlendirir.
- * Şükür duygusunu geliştirir.
- * Cimrilik ve bencillik duygularını yok eder.
- * Cömertlik duygusunu geliştirir.
- * İnsanı alçakgönüllü yapar.
- * İnsana merhamet duygusu verir.
- * Empati yapma yeteneği kazandırır.
- * İnsanı mutlu ve huzurlu yapar.

ZEKÂTIN TOPLUMSAL FAYDALARI

- * Zenginle fakir arasında köprü vazifesi görür.
- * Dostluk bağlarını kuvvetlendirir.
- * Birlik ve beraberliği artırır.
- * Fakir sayısı azalır.
- * Ekonomide denge sağlanır.
- * Ekonomik hayat canlanır.

8.2.4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. ŞUAYB (A.S.)

Kazanım: Hz. Şuayb'in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır.

* Hz. Şuayb, Medyen ve Eyke halkına peygamber olarak gönderilmiştir.

* Medyen ve Eyke; dağları, ormanları ve verimli toprakları olan geniş bir bölge idi.

MEDYEN

* Hz. Musa'dan önce, Hz. Salih'ten sonra peygamber olarak görevlendirilmiştir. (DK, s. 41)

* Medyen halkı Allah'a kulluk etmeyi unuttukları gibi ticaretle de zengindiler.

* Haksız kazançla ölçü ve tartıda hile yapıyorlardı.

* Peygamberlerine büyük bir tepki göstermişlerdir.

* Hz. Şuayb Medyen halkından gelen tepkilere aldırmadan insanları Allah'a inanmaya davet etti. Onları alışverişlerinde dürüst olmaya çağırdı.

* “Ey Kavmim! Bana karşı olan düşmanlığınız, Nuh kavminin veya Hûd kavminin yahut Salih kavminin başına gelenin benzeri gibi bir felaketi sakın sizin de başınıza getirmesin. (Ve unutmayın ki) Lût kavmi sizden uzak değildir. Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra ona tövbe edin. Şüphesiz Rabbin çok merhametlidir, çok sevendir” (Hud, 89-90)

* Medyen halkı Şuayb (as)'ın bu ısrarlı davetini asla kabul etmediler.

* Bunun üzerine Allah Medyen halkını helak etmiştir.

* “(Azap) emrimiz gelince, Şuayb'ı ve onunla birlikte iman edenleri, katımızdan bir

rahmetle kurtardık. Zulmedenleri ise o korkunç (uğultulu) ses yakaladı da yurtlarında dizüstü çöke kaldılar. Sanki orada hiç yaşamamışlardı.” (Hud, 94)

EYKE

* Medyen halkı büyük bir sarsıntıyla helak olduktan sonra Allah, Hz. Şuayb'ı yine Medyen'e yakın bir bölge olan Eyke halkına peygamber olarak görevlendirdi.

* Eyke halkını da her türlü haksızlık ve kötülükten uzak durmalarını öğütledi. (DK, s. 43)

* Eykeliler, Hz. Şuayb'ı yalancılıkla suçladılar

* Allah'a iman etmeye yanaşmadılar.

* Hz. Şuayb'ı toplum önünde küçük düşürmeye çalıştılar.

* Hz. Şuayb yine de yılmadan davetine devam etti. (DK, s. 44)

* “Onu yalancılıkla suçladılar, derken gölge gününün azabı üzerlerine çöktü. O, gerçekten büyük bir günün azabıydı! Doğrusu almak isteyenler için bunda büyük bir ders vardır ama çokları iman etmezler.” (Şuara, 189-190)

* Eyke halkıda helak olmuştur.

* Dinimiz, ölçü ve tartıda hile yapmamaya çok büyük önem vermektedir. Medyen ve Eyke halkları bize en büyük derstir.

* “... Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın...” (Hud, 85)

8.2.5. BİR SURE TANIYORUM: MÂÛN SURESİ VE ANLAMI

Kazanım: Maûn suresini okur, anlamını söyler.

SURE HAKKINDA BİLGİLER

* Mekke döneminde inmiştir.

* Kur'an-ı Kerim'in 107. suresidir. 7 ayettir.

* Tekâsür suresinden sonra Kâfirûn suresinden önce Mekke'de inmiştir.

* **Maûn:** Yardım ve zekât demektir. (kur'an.diyaret.gov.tr)

ARAPÇASI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤُنَّ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

OKUNUŞU

Bismillâh irrahmân irrahîm.

1. Eraeytellezî yükezzibu biddîn.
2. Fezâlikellezî yedu'ul yetîm.
3. Velâ yehuddu alâ taâmil miskîn.
4. Feveylün lilmusallîn.
5. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn.
6. Ellezîne hüm yurâûne
7. Ve yemneûnel mâûn.

ANLAMI

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla.

1. Gördün mü, o hesap ve ceza gününü yalanlayanı!
2. İşte o, yetimi itip kakar.
3. Yoksula yedirmeyi özendirmeyen kimse-dir.
4. Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki,
5. Onlar namazlarını ciddiye almazlar.
6. Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar.
7. Ufacık bir yardıma bile engel olurlar.

BAZI KAVRAMLAR

* **Yetim:** Babası ölmüş olan (çocuk), babasız demektir. (TDK, yetim)

* **Miskin:** Hiçbir şeyi bulunmayan, yiyeceği ve giyeceği için başkalarına muhtaç olan kimseye denir. (DTS, s. 241)

* **Fakir:** Yeterli miktarda malı ve geliri bulunmamakla birlikte bu hâliyle geçinmeye çalışan kimseye denir. (DTS, s. 85)

* **Yehuudu:** Kişinin yoksulu doyurmaya bizzat kendini motive etmesi demektir.

* **Ve layehuudu:** Kişinin yoksulu doyurmaya kendini motive etmekten uzak durması demektir.

* **Maûn:** İnsanların günlük hayatlarında birbirlerinden ödünç alıp verdikleri maddeleri ifade etmektedir. (DİA, Maun suresi) Kısaca komşuların birbirlerine verdikleri yardımlardır. Örneğin;

- Ekmek	- Şeker
- Tuz	- Yoğurt vs.

8.3. DİN VE HAYAT

8.3.1. DİN, BİREY VE TOPLUM

Kazanım: Din, birey ve toplum arasındaki ilişkiyi yorumlar.

DİN NEDİR?

Din: Akıl sahiplerini kendi istek ve hür iradeleri ile hayırlı olan şeylere sevk eden ilahî emirler bütününe denir. (DTS, s. 60)

* Din Tanımında Öne Çıkan Hususlar:

- Allah tarafından gönderilmiştir.
- Akıl sahibi insanları ilgilendirir.
- Din özgür bir iradeyle seçilir. Baskı ve zorlama yoktur.
- Din insanları hayırlı, iyi ve güzel olana yönlendirir.
- Din birtakım kurallar manzumesiyle insanların yaşamını kolaylaştırır.
- * İnanmak insanın fitratında (yaratılışında) vardır.
- * “Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah’ın yaratmasında bir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler.” (Rum, 30)
- * “Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır...” (Bakara, 256)

İSLAM DİNİNİN TEMEL ESASLARI

- İman (inanç) - İbadet
- Ahlak - Muamelat

* İman Esasları:

- Allah’a iman
- Meleklerle iman
- Peygamberlere iman
- Kitaplara iman
- Ahirete iman
- Kader ve Kazaya iman

* İbadet Esasları:

İslam’ın 5 şartı:

- Kelime-i şehadet - Namaz
- Oruç - Zekât
- Hac

* Ahlak Esasları:

* “Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.” (Nahl, 90)

* Muamelat Esasları:

Muamelat: Toplumların birbirleriyle olan hukuki, idari, mali, iktisadi ve beşeri ilişkilerini düzenleyen emirler bütününe denir.

(DTS, s. 242)

- Aile Hukuku - Medeni Hukuk
- Ceza Hukuku - Boşanma
- Alışveriş - Sözleşme vs.

DİN – BİREY İLİŞKİSİ

Birey: İnsan topluluklarını oluşturan, insanların benzer yanlarını kendinde taşımakla birlikte, kendine özgü ayırıcı özellikleri de bulunan tek can, fert demektir. (TDK, birey)

* İnsan anlam arayışıyla doğar.

* Din insanın hayatı anlamlandırmasında çok önemli bir yere sahiptir.

* Din insanın;

- Allah ile - Çevresiyle
- Kendisiyle - Diğer insanlarla nasıl ilişki kurması gerektiğine dair öğütler verir.

* “Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım” (Zariyat, 56)

DİN – TOPLUM İLİŞKİSİ

Toplum: Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını

sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü, cemiyet demektir. (TDK, toplum)

* İnsan toplum halinde yaşayan bir varlıktır.

* Toplum halinde yaşamının belli kuralları vardır.

* Din bu amaca matuf toplum hayatını düzenleyen öğütler verir.

* **Dinin, Toplum Hayatını Düzenlemeye Dair İlkeleri:**

- Adalet	- Özgürlük
- Merhamet	- Yardımseverlik
- İyilik	- Anlayış (barış)
- Tanışmak	- Hüsn-ü zan
- Tevazu	- Evlilik
- Yetimin malını korumak	
- İşçiye ücretini vermek	
- Karz-ı Hasen	

Hüsn-ü Zan: Bir kimse hakkında iyi şeyler düşünmeye denir.

Su-i Zan: Bir kimse hakkında kötü şeyler düşünmeye denir.

Tevazu: Alçak gönüllü olma, kibirlenmeme, yumuşak huylu olmak demektir. (DTS, s. 364)

Karz-ı Hasen: Hiçbir kişisel kazanç veya çıkar gözetmeksizin, ihtiyaç sahibi kişilere Allah rızası için verilen borç, karşılıksız verilen paraya denir. (DTS, s. 195)

8.3.2. DİNİN TEMEL GAYESİ

Kazanım: İslam dininin can, nesil, akıl, mal ve din emniyetiyle ilgili ortaya koyduğu ilke ve hedefleri analiz eder.

* “Allah eslenlik yurduna çağırıyor. Dileyene (mutluluğa ulaştıracak) doğru yolları gösteriyor.” (Yunus, 25)

* Dinin gayesi insanların haklarını korumaktır.

* **Hak:** Gerçek, doğru, gerçeğe uygun, adalet, bir iş ve emeğin maddi veya manevi karşılığı, dinin veya hukuk düzeninin tanıdığı yetki ve ayrıcalık anlamına gelir. (DTS, s. 114-115)

* **Zarurât-ı Hamse (beş esas) Şunlardır:**

- Dinin korunması
- Canın korunması
- Aklın korunması
- Neslin korunması
- Malın korunması (İslam dini bunları

garanti altına almıştır.) (DK, s. 54)

CANIN KORUNMASI

* İslam’a göre insan hayatı kutsaldır. Korunmuş ve garanti altına alınmıştır.

* “... Kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur...” (Maide, 32)

* “Fakirlik korkusuyla çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onların da sizin de rızınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahıdır.” (İsra, 31)

* “(Ey insanlar!) Bu (zilhicce) ayınız, bu (Mekke) şehriniz bu (arefe) gününüz nasıl mukaddes ise kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız (kişilik şeref ve namusunuz) da aynı şekilde mukaddestir... Bilin ki Cahiliye Dönemi’ndeki tüm kan davaları kaldırılmıştır. Kaldırılan ilk kan davası, İbn Rebîa b. Hâris’in güttüğü kan davasıdır.” (Hadis-i Şerif, Veda Hutbesi)

* “Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi

deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.” (Anayasamızın 17. Maddesi)

* Çalışanların iş kazası geçirmemeleri amacıyla can güvenliğinin de sağlanması gerekir.

NESLİN KORUNMASI

* Evlenip aile kurmak dinimizde nesli korumayla ilgili en önemli öğütlerdendir.

* “Ey gençler! Aranızda gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek gözü haramdan korumak ve iffeti muhafaza etmek için en iyi yoldur...” (Hadis-i Şerif)

* Evlilik Allah tarafından belirlenen fitri bir değerdir.

* “Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O’nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir...” (Rum, 21)

* İslam’ın aileye önem vermesinin sebeplerinden biri çocukların aile ortamında edindikleri ihtiyaçlar ve değerlerdir:

- İlk eğitim
- Beslenme
- Sevgi
- Saygı
- Milli ve manevi değerler

AKLIN KORUNMASI

* Dinimiz akli kullanmaya büyük önem verir.

* “Dünya hayatı yalnızca bir oyun ve bir oyalanmadan başkası değildir. Korkup sakınmakta olanlar için ahiret yurdu gerçekten daha hayırlıdır. Yine de akıl erdirmeyecek misiniz?” (En'am, 32)

* Dinimiz akli kullanmaya engel olan her şeyi yasaklar. Bunları kullanmak haramdır.

* “Ey inananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir, bunlardan kaçının ki saadete eresiniz.” (Maide, 90)

* “İçki bütün kötülüklerin anasıdır” (Hadis-i Şerif)

MALIN KORUNMASI

* Dinimiz çalışmaya ve kazanmaya önem verir.

* “İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır.” (Necm, 39)

* Dinimiz kazandığımız malların korunmasına da büyük önem verir.

* Haksız kazançları bundan dolayı yasaklar.

* “Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret dışında mallarınızı haksızlıkla yemeyin...” (Nisa, 29)

* Dinimizce yasaklanan haksız kazançlar:

- Hırsızlık
- Hile
- Rüşvet
- Kumar
- Faiz
- Karaborsacılık
- Korsanlık

* **İsraf:** Saçıp savurma, harcamalarda orta yoldan sapmak demektir. (DTS, s. 178)

* “...Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.” (Araf, 31)

DİNİN KORUNMASI

* “Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır...” (Bakara, 256)

* “Ve de ki: Hak, Rabb’inizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin...” (Kehf, 29)

* İslam dininin 2 temel kaynağı vardır:

- Kuran
- Sünnet

* Dinimizi korumanın yolu İslam’ı bu iki kaynaktan öğrenmekle olur.

* Kur'an ve Sünnetin dışında olanlar dini yorumlar olarak kabul edilir.

* Dini korumanın yolu tahrif etmemek, bidat ve hurafelerden arındırmaktır.

Tahrif: Allah'ın göndermiş olduğu ayetleri ve bu ayetlerin yazılmış olduğu kitapları söyleniş amacının dışında yorumlama, ayetleri bulunduğu yerden çıkarıp yok etme veya değiştirme demektir. (DTS, s. 348)

* “Doğrusu Kur'an'ı biz indirdik, onun koruyucusu elbette biziz.” (Hicr, 9)

Bidat: Hz. Peygamber döneminden sonra ortaya çıkan, dinî bir delile dayanmayan inanç, ibadet, fikir ve davranışlar. (DTS, s. 40)

Hurafe: Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamber'in sünnetiyle çatışma hâlinde olan her türlü düşünce, inanç, davranış demektir. (DTS, s. 145)

8.3.3. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. YUSUF (A.S.)

Kazanım: Hz. Yusuf'un (a.s.) örnek hayatından ilkeler çıkarır.

* Kur'an, Hz. Yusuf'un kıssasını “**kıssaların en güzeli**” diye nitelendirir.

* **Atası:** Hz. İbrahim oğlu Hz. İshak oğlu Hz. Yakub oğlu Hz. Yusuf'tur.

* Hz. Yusuf ve **kardeşi** Bünyamin, aynı anneden Rahel'den doğmuştur.

* **Eşi** Asenath, **çocukları** ise Efraim ve Manasse'dir.

* Hz. Yusuf Harran'da doğmuş ve Mısır'da vefat etmiştir.

HAYATINDAN KISACA

* Hz. Yusuf'un annesi, küçük kardeşi Bünyamin doğarken vefat edince Hz. Yakub öksüz Yusuf'a biraz daha eğilir.

* Bundan dolayı diğer kardeşleri Yusuf'u kıskanmıştır.

* Yusuf bir rüya görür. (11 yıldız, güneş ve ay rüyasında kendisine secde eder.)

- Güneş, Hz. Yakub'u

- Ay, Annesini

- 11 Yıldız, 11 kardeşini temsil eder.

* Yusuf'un ilerde çok önemli biri olacağını anladıklarında kardeşlerinin kıskançlıkları daha da artar.

* Kardeşleri, gezdirmek bahanesiyle Yusuf'u babalarından alıp kuyuya atarlar.

* Kervancılar kuyuda Yusuf'u bulur.

* Kardeşleri Yusuf'u kuyuda takip ettikleri için kervancıya varırlar ve Yusuf'u ucuz fiyata satarlar.

* Kervancı Yusuf'u köle diye satılığa çıkarır.

* Mısır azizi Yusuf'un zekasını fark eder köle olarak satın alır ve eşi Züleyha'ya hediye eder.

* Yusuf'un yaşı büyüyünce Züleyha Yusuf'a âşık olur.

* Zina teklifini reddeden Yusuf kaçarken, Züleyha arkadan yakalayıp kendine doğru çekince Yusuf'un gömleği arkadan yırtılır.

* Aziz gömleğin arkadan yırtılmasına binaen Yusuf'un haklı olduğuna hükmeder.

* Fakat kadınlar tarafından bu olay şehirde duyulunca dedikodular yüzünden Yusuf zindana atılır.

* Zindan Hz. Yusuf tarafından medreseye dönüşür.

* Kral rüyasında yedi zayıf ineğin yedi semiz ineği yediğini ve yedi yeşil başakla yedi kuru başak gördüğünü ve rüyasının yorumlanmasını ister.

- * Dönemin kahinleri bu rüyayı yorumlamazlar.
- * Bu rüyayı en güzel Hz. Yusuf yorumlar ve kitleğin haberini verir.
- * Bu yorumu çok beğenen kral Yusuf'u zindandan çıkarmak ister.
- * Hz. Yusuf, beraat etmeden ayrılmak istemez.
- * Züleyha suçunu itiraf edince beraat eden Hz. Yusuf, Züleyha'yı affeder.
- * Kral, Yusuf'u baş danışman ve aziz yapar.
- * Yusuf kitleğe getirdiği yöntemle halkını kurtarır.
- * Kıtık sebebiyle kardeşleriyle buluşur ve onlara yardım eder.
- * Her şeye rağmen kardeşlerini affettiğini söyler.
- * Babasıyla beraber tüm kardeşlerini Mısır'a yerleştirir.
- * Böylece çocuk iken gördüğü rüyanın gerçekleştiğine şahit olur.

HZ. YUSUF'UN HAYATINDAN ÇIKARILACAK DERSLER

- * Hz. Yusuf'un hayatı iniş ve çıkışlarla tam bir başarı öyküsüdür.
- * **İffet:** Hz. Yusuf kendisine yapılan zina tek-lifini reddederek iffetini korumayı bilmiştir.
- * **Sabır ve Tevekkül:** Kuyuya da atılsa, zindana da atılsa hiçbir zaman umudunu yitirmeyip sabretmiş ve sürekli Allah'a güvenmiştir.
- * **Vefa ve Sadakat:** Vezirin karısının kötü tek-lifini asla kabul etmemiş, ekmeğini yediği ve suyunu içtiği eve ihanet etmemiştir. Büyük bir vefa örneği göstermiştir.
- * **Affetmek:** Kuyuya da atılsa, zindana da atılsa hiçbir zaman kardeşlerine ve vezire

kin gütmemiş ve kendisine haksızlık yapan-ları affetmiştir.

8.3.4. BİR SURE TANIYORUM: ASR SURESİ VE ANLAMI

Kazanım: Asr suresini okur, anlamını söyler.

- * Mekke döneminde inmiştir. 3 âyettir.
- * **Asr:** Çağ, ikinci vakti, uzun zaman demektir.
- * Mushaftaki sıralamada 103. iniş sırasına göre 13. sûredir.
- * İnşirah sûresinden sonra, Âdiyât sûresinden önce Mekke'de inmiştir.
- * Medine'de indiğine dair rivayet de vardır. (kuran.diyanet.gov.tr)

ARAPÇASI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Vel asr.
2. innel insâne lefî husr.
3. illellezîne âmenû ve amilus sâlihâti vetevâsav bilhakki vetevâsav bissabr.

ANLAMI

Rahmân Rahîm Allah'ın adıyla.

- 1-2. "Andolsun zamana ki insan gerçekten ziyan içindedir.
3. Ancak iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir.)."
- * **Salih Amel:** Allah rızası için yapılan her türlü güzel işe denir.

8.4. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) ÖRNEK-LİĞİ

Üsve-i Hasene: En güzel örnek. Hz. Peygamber'in örnek ahlakıyla başkalarına en güzel örnek olmasına denir. (DTS, s. 374)

* "Ant olsun, Allah'ın Resulünde sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır." (Ahzâb, 21)

* "Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim" (Hadis-i Şerif)

8.4.1. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DOĞRULUĞU VE GÜVENİLİR KİŞİLİĞİ

Kazanım: Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğruluğu ve güvenilir kişiliği ile peygamberlerin özellikleri arasında ilişki kurar.

Doğruluk: Niyette dürüstlük, söz ve davranışların doğru ve gerçeğe uygun olmasıdır. (DİA, doğruluk) Yani yalan söylememektir.

Güven: Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu, itimat demektir. (TDK, güven)

* Güvenilir olmak; güven kazanmak ve ihanet etmemektir.

* "Biliyoruz, onların dedikleri seni üzüyor, gerçekte onlar seni yalanlamıyorlar. Fakat o zalimler, bile bile Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar." (Enam, 33)

* "Münafığın alâmeti üçtür: Konuşunca yalan söyler, söz verince sözünden cayar, kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder." (Hadis-i Şerif)

* "Bana şunlar hakkında söz verin, ben de size cenneti müjdeleyeyim: Konuştuğunuz zaman doğru konuşun! Söz verdiğiniz zaman sözünüzü yerine getirin! Size emanet edileni koruyun!" (Hadis-i Şerif)

* "Müslüman, elinden, dilinden ve belinden başkalarının zarar görmediği kişidir." (Hadis-i Şerif)

* "Allah'a inandım, de, sonra da dosdoğru ol." (Hadis-i Şerif)

ÖRNEK OLAYLAR

* Kâbe'nin tamiri bitip de Haceru'l Esved taşı yerine konacağı zaman kabileler arasında tartışma çıkar. Tartışmayı bitirmek amacıyla hakem tayini için "Beni Şeybe kapısından ilk giren kişinin hakemliğine uyalım" demişlerdir. Kapıdan peygamberimiz girince herkes bir ağızdan: "İşte Muhammedü'l-Emîn geldi o güvenilir bir insandır." demişlerdir.

* Hz. Hatice henüz Hz. Muhammed'le evli değilken O'na güvenmiş, yönetmesi için ticaret kervanlarını emanet etmiştir. Hz. Hatice, ona olan güvenini, "Ey Muhammed, sen halkın gözünde iyi tanınıyorsun, doğru, güvenilir ve güzel ahlaklısın." sözleriyle ifade etmiştir. Bundan dolayı da Hz. Muhammed'le evlenmiştir.

* Peygamberimiz bir gün Safa tepesine çıkmış: "Ey insanlar! Size şu dağın ardında bir ordu var. Silahlarını kuşanmışlar ve sizinle savaşmak için geliyorlar, desem bana inanır mısınız?" demiştir. Oradakilerin hepsi: "evet inanırız çünkü sen yalan söylemezsin." demişlerdir.

* Bir gün peygamberimiz ihtiyar bir kadına: Sen cennete gidemezsin, deyince kadın üzüldü ve ağlamaya başlayacaktı ki peygamberimiz hemen müdahale ederek kadına, "cennete bu şekilde ihtiyar gidemezsin demek istedim" diyerek ihtiyar kadına yalan söylemeden latife (şaka) yapmıştır.

* Peygamberimiz bir gün pazarda buğday satan birine rastlar. Adamın kuru buğdayın altında yaş buğday sattığını görünce “Bizi aldatan bizden değildir” demiştir.

8.4.2. HZ. MUHAMMED’İN (SAV) MERHAMETLİ VE AFFEDİCİ OLUŞU

Kazanım: Hz. Muhammed’in (s.a.v.) merhametli ve affedici oluşunu davranışlarında yansıtmaya özen gösterir.

Merhamet: Şefkat gösterme, acıma, yumuşak huylu olma demektir. (DTS, s. 231)

* “Ant olsun size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir. O size çok düşkün, müminlere çok şefkatli, çok merhametlidir.” (Tevbe, 128)

* “Allah’ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah’tan bağışlama dile...” (Ali İmran, 159)

* “Merhamet edenlere Allah da merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin.” (Hadis-i Şerif)

* “Hoşgörülü ol ki hoş görülesin.” (Hadis-i Şerif)

* “Bir kimse sırf Allah rızası için bir yetimin başını okşarsa, elinin dokunduğu her saç teline karşılık ona sevap vardır.” (Hadis-i Şerif)

* “Allah’ım affedicisin, affetmeyi seversin, beni de affet.” (Hadis-i Şerif)

ÖRNEK OLAYLAR

* Savaş sonrası bir kadın telaş içinde çocuğunu arayıp bulur ve emzirmeye başlar.

Peygamberimiz: “Bu kadın çocuğunu ateşe atar mı?” diye sorar. “Hayır” derler. Peygamberimiz: “Bilin ki Allah’ın kullarına olan merhameti, bu kadının çocuğuna olan şefkat ve merhametinden çok fazladır.”

* Peygamberimiz Taif şehrine gider ve onlara İslam’ı anlatır. Fakat Taifliler peygamberimize eziyet ederler ve O’nu taşlarlar. Yine de onlara beddua etmez. “Rabbim! Halkımı bağışla, onlar ne yaptıklarının farkında değiller.” diye dua eder.

* Peygamberimiz kucağındaki bir çocuğu öperken birisi “Ya Resulallah! Benim on tane çocuğum var ama hiçbirini öpmedim.” deyince Hz. Muhammed (sav): “Kalbinde merhamet kalmamışsa ben ne yapayım. Merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez.” buyurur.

* Oğlu İbrahim bir buçuk yaşındayken vefat edince Peygamberimiz İbrahim’i bağrına basıp öpmeye, koklamaya başladı ve bir yandan da ağlıyordu. Sahabe: “Siz de mi ağlıyorsunuz?” diye sordular. Peygamberimiz: “Göz yaşarır, yürek sızlar. Ancak biz Rabbinizin hoşuna gitmeyen bir söz söylemeyiz. Bil ki ey İbrahim! Senin ayrılığına dayanamıyoruz.” der.

* Mekke fethinden sonra Hz. Muhammed Kâbe önünde toplanan halka seslendi: “Ey Kureyş topluluğu! Benden ne umuyorsunuz? Size nasıl davranacağımı sanıyorsunuz? Onlar da hayır (iyilik) beklediklerini söylediler. Bunun üzerine Hz. Muhammed: “Bugün ben size Yusuf Peygamberin kardeşlerine dediğini diyeceğim. Size hesap sormak yok, hepiniz serbestsiniz, evlerinize gidiniz.” dedi ve Mekkelilerin hepsini affetti.

8.4.3. HZ. MUHAMMED'İN (SAV) İSTİŞAREYE ÖNEM VERMESİ

Kazanım: Hz. Muhammed'in (s.a.v.) istişareye verdiği önemi ortaya koyan örnek olaylardan hareketle gündelik hayatla ilgili çıkarımlarda bulunur.

İstişare: Herhangi bir konuda doğruyu bulmak için sahasında güvenilir bir uzmanın görüşüne başvurmaya denir. (DTS, s. 184) Fikir alışverişinde bulunmak da denir.

* Kur'an'da Şura adında bir sure vardır.

* **Şura:** Danışma ve danışma kurulu demektir. (DİA, şûra)

* "...Onların (müminlerin) işleri aralarında danışma iledir..." (Şura, 38)

* "Eğer bilmiyorsanız bilenlere sorunuz." (Enbiya, 7)

* "Ey Peygamber işlerinde onlarla fikir alışverişinde bulun." (Ali İmran, 159)

* "Danışan asla pişman olmaz" (Hadis-i Şerif)

* "Bir millet işlerini danışma ile yürüttüğü sürece sıkıntıya düşmez." (Hadis-i Şerif)

ÖRNEK OLAYLAR

* Peygamberimiz Hz. Hatice'nin evlilik teklifini amcası Ebu Talip ile istişare yapmıştır.

* İlk vahiy geldiğinde Varaka b. Nevfel'e danışmıştır.

* Kızlarını evlendirirken onlara görüşlerini mutlaka sorar ve isteklerine göre hareket etmiştir.

* Bedir savaşında ordunun nereye konaklanması gerektiği konusunda Hübab b. Münzir isimli sahabenin teklifini uygun bulmuştur.

* Uhud savaşına, savunma mı yoksa meydan savaşı mı yapılması konusunda istişareyle karar verilmiştir.

* Hendek savaşında Selman-ı Farisi'nin hendek kazma teklifini uygun bulmuştur.

* Hudeybiye anlaşması gereği Müslümanlar o yıl Kâbe'yi ziyaret edemeyecekti ve bu durum Müslümanlarda büyük bir hayal kırıklığı oluşturmuştu. Peygamberimiz herkesin ihramdan çıkmasını söyleyince kimse bu emri dinlemedi. Peygamberimiz durumu eşi Ümmü Seleme'ye anlatarak ondan fikir aldı. O da: "Ey Allah'ın Resulü sen çadırın önüne çık, tıraşını ol, kurbanını kes ve ihramdan çık senin böyle yaptığını gören herkes sana uyacaktır." dedi.

Danışarak (istişareyle) İş Yapmanın Faydaları:

* Konuya değişik açılardan bakma imkanı verir.

* Hatalar en aza indirgenmiş olur.

* İnsanların birbirlerinin fikirlerine değer vermesiyle saygı duygusu gelişir.

* Bilgi daha hızlı gelişir.

8.4.4. HZ. MUHAMMED'İN (SAV) DAVASINDAKİ CESARET VE KARARLILIĞI

Kazanım: Hz. Muhammed'in (s.a.v.) cesaret ve kararlılığını örnek olaylarla açıklar.

Cesaret: Güç veya tehlikeli bir işe girerken kişinin kendinde bulduğu güvene denir. (TDK, cesaret) diğer adı **şecaat**'tir.

Cüret: Düşüncesizce, saygıyı aşan davranıştır. (TDK, cüret)

Kararlılık: Kararlı olma durumu, istikrar demektir. (TDK, kararlılık)

Azim: Bir işteki engelleri yenme kararlılığıdır. (TDK, azim)

* "Ey iman edenler! Sabır ve dua ile Allah'tan yardım isteyin. Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 153)

* “Sabredenlere mükâfatları hesapsız verilecektir.” (Zümer, 10)

* “Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve iyi bir özellik verilmemiştir.” (Hadis-i Şerif)

* “Güçlü kimse güreşte rakibini yenen değil, öfkelenildiği zaman kendine hâkim olabilen kimsedir.” (Hadis-i Şerif)

* “Sabır, musibetin ilk anında gösterilen tahammüldür.” (Hadis-i Şerif)

* “...Namaz bir nurdur, sadaka burhandır, sabır ise ışıktır” (Hadis-i Şerif)

ÖRNEK OLAYLAR

* Sahabe peygamberimizi insanların en cesuru olarak nitelendirir.

* Hz. Muhammed (sav): “Allah yolunda bana yapılan eziyet kadar kimseye eziyet yapılmamıştır. Kimse benim kadar baskıya maruz kalmamıştır. Öyle otuz gün ve gece geçirdim ki benim ve Bilal’in yanında yiyecek hiçbir şey kalmamıştı.”

* Davasından vazgeçmesi için tüm dünya nimetlerini önüne serseler de “Güneşi sağ elime, Ay’ı da sol elime koysalar yine de yolumdan dönmem” diyerek kararlılığını ispatlamıştır.

* Kâbe’de ibadet ettiği bir esnada başına yeni kesilmiş devenin iškembesini dökmüşlerdir. Kızı Fatıma, babasının yüzündeki pislikleri temizlerken ağlamıştır. O (sav): “Kızım bilmiyorlar, bilselerdi yapmazlardı” demiştir.

* Bedir, Uhud ve Huneyn savaşında dağılan orduyu yine cesaretiyle toplamıştır. Uhud savaşında dişi kırılmasına rağmen yine de savaşa devam etmiştir.

* Hicret esnasında tam yakalanacakları esnada Sevr mağarasında korkan Hz. Ebu

Bekir’i teselli etmiş: “Üzülme Allah bizimle beraberdir” demiştir.

* Sahabenin anlattığı ifadeye göre; bizler savaşırken bazen korktuğumuz durumlarda peygamberimizin arkasına saklanır ondan cesaret alırdık, diye söylemeleri yine onun (sav) cesaretli olduğunu göstermektedir.

8.4.5. HZ. MUHAMMED’İN (SAV) HAKKI GÖZETMEDEKİ HASSASİYETİ

Kazanım: Hz. Muhammed’in (s.a.v.) hakkı gözetmedeki hassasiyetine örnekler verir.

Hak: Gerçek, doğru, gerçeğe uygun, adalet, bir iş ve emeğin maddi veya manevi karşılığı demektir. (DTS, s. 114)

Adalet: Bir işi yerli yerine koyma, hak sahibine hakkını verme, hak ve hukuka uygunluk demektir. (DTS, s. 4)

* “Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan, kendiniz, ana-babanız ve akrabanız aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun. (Haklarında şahitlik ettikleriniz) zengin olsunlar, fakir olsunlar Allah onlara (sizden) daha yakındır. Hislerinize uyup adaletten sapmayın, (şahitliği) eğip büker (doğru şahitlik etmez), yahut şahitlik etmekten kaçınırsanız (biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan haberdardır.” (Nisa, 135)

* “Güçsüzün incindiği ve hakkını alamadığı toplum yücelemez.” (Hadis-i Şerif)

ÖRNEK OLAYLAR

* Peygamberimizin Hilfu’l-Fudul’a (Erdemliler Topluluğu) üye olması.

* **Hilfu’l-Fudul (Erdemliler Topluluğu):** Bazı Kureyş kabilelerinin, Mekke’de haksızlığa uğrayan insanlara yardım etmek amacıyla yaptıkları anlaşmaya denir. (DİA, hilfü’l-

fudûl) Peygamberimizin amcası Zübeyr başkanlığında toplanmıştır.

* Bedir esirleri arasında Peygamberimizin amcası Abbas da vardı. Bazıları bağışlanmasını istediler. Peygamberimiz “Hayır, böyle bir şey olamaz. Onun ödemek zorunda olduğu fidyenin bir dirhemi bile bağışlanamaz.” dedi.

* Mahzumoğulları’ndan bir kadın hırsızlık yapar. Üsame Hz. Muhammed’e (sav) gelerek kadını affetmesini ister. Hz. Peygamber üzülür. Ayağa kalkarak şunları söyler: “Ey insanlar, sizden önceki insanlar aralarında varlıklı biri hırsızlık yaptığında ona dokunmazlar; zayıf biri hırsızlık yaptığında ise onun cezasını verirlerdi. Allah onları bu yüzden helak etti. Allah’a yemin ederim, değil o kadın, bu suçu işleyen Muhammed’in kızı Fatıma bile olsa onun da cezasını veririm.” dedi.

* Peygamberimiz vefatına yakın bir zamanda “Ey Müslümanlar, şayet birinize haksız bir muamelede bulunmuşsam onu ödemeye hazırım. Kimin hakkı varsa işte şahsım işte malım gelsin alsın.” diyerek üzerinde hiç kimsenin hakkının kalmasını istememiştir.

8.4.6. HZ. MUHAMMED (SAV) İNSANLARA DEĞER VERİRDİ

Kazanım: Hz. Muhammed’in (s.a.v.) insanlara verdiği değeri örneklerle açıklar.

* “Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Âdem’in çocuklarısınız. Âdem ise topraktır. Allah katında en kıymetli olanınız O’ndan en çok korkanınızdır. Arabın aceme acemin araba üstünlüğü yoktur.

Üstünlük takvadadır.” (Hadis-i Şerif, Veda hutbesinden)

* “Bütün insanlar (kadın erkek) tarak dişleri gibi birbirine eşittir.” (Hadis-i Şerif)

* “Müslümanın Müslüman üzerinde altı hakkı vardır. Karşılaştığında selam verir, davetine icabet eder, aksırdığı zaman elhamdülillah derse yerhamükallah der, hastalandığında ziyaret eder, öldüğünde cenazesine katılır, kendisi için istediği şeyi kardeşi için de ister.” (Hadis-i Şerif)

ÖRNEK OLAYLAR

* Hz. Muhammed toplumdaki bütün insanlara aynı değeri vermiştir.

* İnsanlar arasında ırk, dil, din ve cinsiyet ayrımı yapmamıştır.

* Müslüman olmayan komşularıyla iyi geçinir, hasta olduklarında onları ziyaret eder, hangi dinden olursa olsun insana insan olduğu için değer verilmesini isterdi.

* Bir gün Hz. Muhammed ve arkadaşları otururken önlerinden bir cenaze geçer. O, cenazeyi görünce hemen ayağa kalkar. Bunun üzerine yanındakiler ona, ölen kişinin Müslüman olmadığını söylerler. Hz. Peygamber, onlara; “Bu da bir insan değil mi?” diyerek insana insan olduğu için değer vermiştir.

* Hz. Muhammed (sav) insanlar arasında zengin ve fakir ayrımı yapmamıştır.

* İnsanları makam ve mevkilerine göre değil insanlıklarına göre değerlendirmiştir.

* Savaş esirlerine işkenceyi yasaklamıştır.

* Bedir savaşında esirlerin ellerinin bağlandığını gören Hz. Muhammed (sav) derhal ellerinin çözülmesini istemiştir.

* Hz. Muhammed (sav) kölelik sistemini peyder pey (aşamalı olarak) kaldırmıştır.

Zengin olanlara köle azad etmelerini teşvik etmiştir.

* Hz. Muhammed (sav) kız çocuklarının diri diri gömülmelerine şiddetle karşı çıkmıştır.

* Hz. Muhammed (sav) kadınlara değer verirdi. (Cahiliye döneminde kadının asla değeri yoktu. Bir mal gibi alınıp satılıyordu.)

* Hz. Muhammed (sav) kibirli ve alaycı konuşmazdı. Alçak gönüllü ve hoşgörülü davranırdı.

* Uhud savaşında yerlerini terk edip savaşın yenilmesine sebep olan 50 okçuyu asla azarlamamıştır.

* Hz. Muhammed (sav) konuşanın sözünü asla bölmez konuşanı can kulağıyla dinlerdi. Muhatabına bizzat yönünü dönerek konuşurdu.

* Hz. Muhammed (sav) çocukları çok sevdi. Kuşu ölen çocuğun evine taziye bile gitmiştir.

* Bir gün Medine hurmalığını taşıyan çocuğu gören peygamberimiz çocuğun yanına gider. Çocuğu kucağına alır ve ona kızmadan sorar: “Niçin taşıyorsun?” Çocuk cevap verir: “Karnım aç ve onun için taşıyorum” der. O da, “Gel beraber seninle hurmaların yetmiş olanlarını yiyelim” der.

* Kendisine verilen hediyeleri kabul ederdi.

* Hasta, yaşlı ve engelli insanlara daima şefkat elini uzatmıştır.

* Hz. Muhammed (sav) davet edenlerin davetine icabet ederdi.

* Bir gün Peygamberimiz arkadaşlarıyla oturup konuşurken yaşlı bir kadın ona, “Ey Allah’ın peygamberi, sana anlatacak bazı sorunlarım var. Yanıma gelir misin?” dedi. Peygamberimiz ona doğru dönerek;

“Medine’nin neresine dersen geleyim. Derdini söyle, dinleyip sana yardımcı olayım.” buyurdu.

* Hz. Muhammed’in (sav) yemek sırasında kurumuş ve bozulmuş hurmaları elinde biriktirdiğini gören bir kişi “Verin, onları ben yiyeyim.” deyince; O (s.a.v.) “Ben kendim için hoş görmediğim bir şeyi sizin için asla istemem.” demiştir.

* Mescidi Nebevi’yi süpüren yaşlı bir kadın vardı. Bir ara Resûlullah (sav) onu göremeyince nerede olduğunu sordu. “Öldü” dediler. Peygamberimiz: “Bana haber verseydiniz ya!” buyurdu. Ardından kadının mezarına giderek dua etti.

8.4.7. BİR SURE TANIYORUM: KUREYŞ SURESİ VE ANLAMI

Kazanım: Kureyş suresini okur, anlamını söyler.

SURE HAKKINDA

* Mekke döneminde inmiştir. 4 ayettir.

* **Kureyş:** Hz. Peygamberin mensup olduğu kabilenin adıdır.

* Mushaf’taki sıralamada 106. iniş sırasına göre 29. suredir.

* Tîn suresinden sonra, Karia suresinden önce Mekke’de inmiştir.

* Surede Kureyş’e Cahiliye döneminde sağlanan ticarî kolaylıklardan, güvenlik, zenginlik vb. imkânlardan bahsedilmekte, bunlardan dolayı yüce Allah’a minnettar olup kuluk etmek gerektiğine dikkat çekilmektedir. (kuran.diyaret.gov.tr)

ARAPÇASI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ
 ﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ
 جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Lîlâfi Kureyş.
2. İlâfihim rihleteşşitâi vessayf.
3. Felya'budû Rabbe hâzel beyt.
4. Ellezî et'amehüm min cûin ve âmenehüm min havf.

ANLAMI

Rahman Rahîm Allah'ın adıyla

1-2. "Kureyş'in güvenliğini, onların kış ve yaz yolculuklarında güvenliğini sağlamak için (Allah lutuflarda bulundu).

3-4. Onlar da kendilerini besleyip açlıklarını gideren ve her çeşit korkudan emin kılan şu evin rabbine kulluk etsinler. "

8.5. KUR'AN-I KERİM VE ÖZELLİKLERİ

8.5.1. İSLAM DİNİNİN TEMEL KAYNAKLARI

Kazanım: İslam dininin temel kaynaklarını tanır.

* İslam dininin 2 temel kaynağı vardır. Bunlar:

- Kur'an-ı Kerim
- Sünnet

KUR'AN

* Hz. Peygamber'e vahiy yoluyla gelen, mushafalarda yazılı olan, değiştirilmeden nesilden nesle nakledilen, okunması ve yaşanması ile ibadet edilen, başkalarının benzerini getirmekten âciz kaldığı, Allah'ın mucize kelamı demektir. (DTS, s. 209)

* Kur'an-ı Kerim'in Özellikleri:

- Cebrail aracılığıyla Hz. Muhammed'e (sav) vahyedilmiştir.
- Dili Arapçadır.
- Lafzı ve manası Allah'a ait bir mucizedir.
- Parça parça 23 yılda inmiştir.
- Fatiha suresiyle başlar Nas suresiyle biter.
- Vahiy kâtiplerince yazılmış ve ezberlenmiştir.
- Hiçbir şekilde değişmemiştir. (Tahrif olmamıştır, korunmuştur.)
- Hz. Ebu Bekir zamanında kitap haline getirilmiştir.
- Hz. Ömer zamanında çoğaltılmıştır.
- Son ilahi kitaptır.
- Evrenseldir. Yani tüm insanlığa gönderilmiştir.

* Kur'an'ın Diğer İsimlerinden Bazıları:

-
- **Ahsenü'l-Hadîs:** Sözün en güzeli olan. 39/23
- **el-Beşîr ve en-Nezîr:** Müjdeci ve uyarıcı olan. 2/119

- **el-Furkân:** Hakkı batıldan, iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayıran. 25/1
- **el-Burhân:** Açık delil, belge. 4/174
- **el-Beyân:** Apaçık olan. 3/138 vs.

SÜNNET

* Hz. Peygamber'in sözleri (söz), davranışları (fiil) ve sahabelerinin yapmış olduğu olumlu davranışları onaylamasına (Takrir) denir. (DTS, s. 334)

* Sünnetin Çeşitleri:

- **Hadis (Kavli Sünnet):** Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'den anladıklarını söz ve davranışlarıyla ifade etmesine denir. (DTS, s. 113)
- **Fiili Sünnet:** Peygamberimizin bizzat yaptığı dini eylemlerdir.
- **Takriri Sünnet:** Sahabelerinin yapmış olduğu olumlu davranışlara Peygamberimizin suskun kalarak tasdik etmesi demektir.

* Peygamberimiz Kur'an'ı açıklamış ve ona göre yaşamıştır.

* "... insanlara, kendilerine indirileni açıklamak ve onların da (üzerinde) düşünmeleri için sana bu Kur'an'ı indirdik." (Nahl, 44)

* Peygamberimiz Kur'an'da farz olan ibadetlerin (namaz, abdest, oruç, zekât, hac vb) nasıl yapılacağını açıklamıştır.

* Örneğin; zekât Kur'an'da emredilir ama nasıl verileceği yazmaz. Zekâtın nelerden nasıl verilmesi gerektiğini peygamberimiz açıklamıştır.

* Peygamberimizin hayatı Kur'an'a göre olmuştur.

* "Andolsun, Allah'ın Resulü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman,

Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.” (Ahzâb, 21)

* Hz. Aişe annemize peygamberimizin ahlakını sorduklarında “Siz hiç Kur'an okumuyor musunuz? O'nun ahlakı Kur'an'dı” demiştir.

8.5.2. KUR'AN-I KERİM'İN ANA KONULARI

Kazanım: Ayetlerden hareketle Kur'an'ın ana konularını sınıflandırır.

* Kur'an'ın 5 ana konusu vardır.

- İnanç
- İbadet
- Ahlak
- Muamalat
- Kıssa

I- İNANÇ

* İslam dininin inanç esasları 6 başlık altında toplanır:

- Allah'a iman
- Meleklerle iman
- Peygamberlere iman
- Kitaplara iman
- Ahirete iman
- Kader ve Kazaya iman

A- Allah'a iman

* **Allah:** Esmayihüsna'nın içerdiği tüm isimlerin anlamlarını kendisinde toplayan, gerçek ve mutlak olan tek ilaha işaret eden özel isimdir. (DTS, s. 16)

* Allah'a inanmak tüm iman esaslarının temelini oluşturur.

* **Kelime-i Tevhid:** İman esaslarının özünü ifade eden cümle için kullanılan bir tabir. “İlâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah” “Allah'tan başka tanrı yoktur, Muhammed Allah'ın elçisidir” (DiA, kelime-i tevhid)

* İnanmak bizim yaratılışımızda (fıtratımızda) vardır.

* Bizler Allah'ı kendi kafamıza göre değil Allah kendini Kur'an'da nasıl tanıtmışsa o şekilde inanırız.

* **Esmâ-i Hüsnâ:** Allah'ın yücelik ve aşkınlığını ifade eden, zikir ve dualarda kullanılan ve duaların kabul olmasına vesile olan, kalplere huzur veren Yüce Allah'ın isimleri, en güzel isimler demektir. (DTS, s. 78)

* “En güzel isimler (el-esmâ'ül-hüsnâ) Allah'ındır. O halde O'na o güzel isimlerle dua edin. Onun isimleri hakkında eğri yola gidenleri bırakın. Onlar yapmakta olduklarının cezasına çarptırılacaklardır.” (Araf, 180)

B- Meleklerle iman

* Erkeklik ve dişilikleri olmayan, yemeyen, içmeyen, evlenmeyen, doğmayan ve doğurmayan, Allah'ın izniyle çeşitli şekillere girebilen, gözle görülmeyen, Allah'ın emirlerine tam olarak itaat eden, nurdan yaratılmış varlık, elçilere **melek** denir. (DTS, s. 229)

* **Bazı Melekler ve Görevleri:**

- Cebrail: Vahiy meleğidir.
- Azrail: Ölüm meleğidir.
- Mikail: Tabiat meleğidir.
- İsrail: Sura üfören melektir.
- Kırâmen Katibin: Yazıcı meleklerdir.
- Münker Nekir: Sorgu sual melekleridir.
- Hamele-i Arş: Arşı taşıyan melektir.
- Ridvan: Cennette görevli melektir.
- Malik: Cehennemde görevli melektir.
- Hafaza: Koruyucu meleklerdir.
- Müjdeleyici: Cennete gidenleri müjdeleyen melektir.

C- Peygamberlere iman

* Allah'ın kendi katından kullarına göndermiş olduğu inanç esaslarını, ibadet biçimlerini, ahlaki kuralları, tüm emir ve yasaklarını

bildirmek, insanlara güzeli, doğruyu ve yanlış olan şeyleri açıklamak üzere görevlendirildiği ve vahiyle desteklediği seçilmiş insana **peygamber** denir. (DTS, s. 294)

*** Peygamberlerin Sıfatları:**

- **Sıdk:** Peygamberlerin doğru sözlü olmalarıdır. Yalan söylemezler.
- **Emanet:** Peygamberlerin güvenilir olmalarıdır. İhanet etmezler.
- **Fetanet:** Peygamberlerin akıllı ve zeki olmalarıdır. Deli değillerdir.
- **İsmet:** Peygamberlerin günah işlemeleridir. Hırsızlık yapmazlar.
- **Tebliğ:** Peygamberlerin vahyi insanlara değiştirmeden sunmalarıdır.

*** Kur'an'da Adı Geçen Peygamberler:**

- Hz. Âdem
- Hz. İdris
- Hz. Nuh
- Hz. Hud
- Hz. Salih
- Hz. İbrahim
- Hz. Lût
- Hz. İsmail
- Hz. İshak
- Hz. Yakub
- Hz. Yusuf
- Hz. Eyyub
- Hz. Şuayb
- Hz. Musa
- Hz. Harun
- Hz. Davud
- Hz. Süleyman
- Hz. İlyas
- Hz. El-Yesa'
- Hz. Zül-Kifl
- Hz. Yunus
- Hz. Zekeriyya
- Hz. Yahya
- Hz. İsa
- Hz. Muhammed (sav)
- *Hz. Zül'karneyn, *Hz. Üzeyir, *Hz. Lokman (şüpheli)

D- Kitaplara İman

*** Vahiy:** Peygamberler aracılığıyla insanlara, hayatın hangi ilkelere göre yönlendirilmesi ve nelere uyup nelerden sakınılması gerektiğini bildiren ilahî bilgi, bu bilginin gönderiliş tarzına denir. (DTS, s. 376)

*** İlahi Kitaplar Şunlardır:**

- Tevrat: Hz. Musa (as)
- Zebur: Hz. Davud (as)
- İncir: Hz. İsa (as)
- Kur'an: Hz. Muhammed (sav)

E- Ahirete İman

*** Ahiret:** Dünya hayatındaki amellerin -söz, davranış ve eylemlerin- sonuçlarının alınacağı ve değerlendirileceği zamana denir. (DTS, s. 8)

F- Kader ve Kaza'ya İman

*** Kader:** Allah'ın evreni yaratmadan, her şeyi önceden planlaması ve insanların fiillerini bilmesine kader denir.

*** Kaza:** Allah'ın önceden planladığı ve bildiği kaderin zamanı gelince gerçekleşmesine denir. Kısaca kaderin gerçekleşmesine denir.

2- İBADET

*** İbadet:** Allah'ın insanlara emrettiği ve insanların da Allah'a karşı yapmakla yükümlü oldukları tüm davranışlara denir. (DTS, s. 153)

*** Başlıca İbadetler:**

- Namaz	- Oruç
- Zekât	- Hac
- Kurban	- Kur'an okumak
- Abdest	- Dua
- Zikir	- Çalışmak vs.

*** Kelime-i Şehadet:** "Eşhedü enla ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve rasulühü" "Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir"

*** Namaz Kılmak:** Sabah, Öğle, İkinci, Akşam ve Yatsı olmak üzere 5 vakit kılınması farz olan bir ibadettir.

* “Sana vahyedilen kitabı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki namaz hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar...” (Ankebut, 45)

* “Namaz dinin direğidir, onu terk eden dinini yıkmış olur” (Hadis-i Şerif)

* **Oruç Tutmak:** Sorumluluk çağına gelmiş olan Müslümanların ibadet niyetiyle imsak vaktinden itibaren, güneşin batışına kadar yemeden, içmeden ve cinsel yakınlıktan uzaklaşmalarıyla yapılan ibadete denir. (DTS, s. 290)

* **Zekât Vermek:** Dinen zengin olan Müslümanların dinî bir görev olarak her yıl mallarının ve paralarının yüzde iki buçüğünü ibadet niyetiyle, fakirler başta olmak üzere Kur'an-ı Kerim'in belirlemiş olduğu yerlere vermelerine denir. (DTS, s. 398)

* **Hac'a Gitmek:** İmkânı olan Müslümanların zilhicce ayında ihram giyerek, Arafat'ta vakfe yaparak ve Kâbe'yi tavaf ederek yaptıkları farz ibadete denir. (DTS, s. 109)

- **ihrama** giyerek tüm insanların eşit olduğu vurgulanır.
- **Tavaf** yaparak Müslümanların aynı düşünceyle hareket ettikleri anlatılır.
- **Vakfe** yaparak mahşer anı prova edilir. Tüm insanların hesap vereceği şuuru hatırlanır.
- **Say** yaparak tüm olumsuzluklara rağmen Hacer annemiz gibi elimizden gelen gayreti son noktasına kadar göstereceğimiz vurgulanır.
- **Şeytan taşıyarak** kendi nefsimizi ve şeytanlarımızı taşlamış oluruz.
- **Kurban** kesip etini fakirlerle paylaşarak yardımlaşma duygumuz gelişmiş olur.

3- AHLAK

* İnsanın yaratılışından gelen özellikleri ile insanların iyiliğini ve mutluluğunu hedef alan kuralların hayata geçirilmesi ile kazanılan iyi ve güzel davranışlara **ahlak** denir. (DTS, s. 9)

* “O takva sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunan-ları sever. Yine onlar ki, bir kötülük yaptıklarında, ya da kendilerine zulmet-tiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tevbe-istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde, bile bile ısrar etmezler.” (Ali İmran, 134-135)

* “Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim.” (Hadis-i Şerif)

* “İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek anlamda iman etmiş olamazsınız.” (Hadis-i Şerif)

4- MUAMELAT

* İslam fıkhnının ibadetlerle ilgili hükümlerinin dışında kalan ve insanların birbirleriyle veya bireyin toplumla yahut da toplumların birbirleriyle olan hukuki, idari, mali, iktisadi ve beşeri ilişkilerini düzenleyen bölüme **muamelat** denir. (DTS, s. 242)

- Evlenme	- Boşanma
- Alışveriş	- Borçlanma
- Sözleşme	- Miras
- Vasiyet	- Had

* “Aranızdaki bekâr olanları... evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler, Allah kendi lütfu ile onları

zenginleştirir. Allah, (lütü) geniş olan ve (her şeyi) bilendir.” (Nur, 32)

5- KISSALAR

* Kur'an-ı Kerim'deki geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili ibretli ve tarihi olaylara **kıssa** denir. (DTS, s. 204)

* “Andolsun ki onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır...” (Yusuf, 111)

* Kur'an'da anlatılan kıssaları 3 gruba ayırabiliriz.

* Peygamberlerin kıssaları:

- Hz. Nuh
- Hz. İbrahim
- Hz. Musa
- Hz. Süleyman
- Hz. Hud
- Hz. Yusuf
- Hz. Davud
- Hz. İsa vs.

* Peygamber olmayanların kıssaları:

- Hz. Lokman
- Hz. Meryem

* Geçmiş toplumların kıssaları:

- Ad kavmi
- Semud kavmi
- Medyen kavmi

* Kur'an Kıssalarının Özellikleri:

- Bazı kıssalar başka ayrıntılara vurgu yaparak tekrar tekrar anlatılır.
- Sadece konuyla ilgili olana vurgu yapılarak anlatılır.
- Konunun ya başından ya ortasından ya da sonundan anlatılır.
- Dini boyutuyla anlatılır.
- Ders verici mahiyettedir.
- Sürükleyicidir.
- Tasvirler canlı ve hareketlidir.

8.5.3. KUR'AN-I KERİM'İN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Kazanım: Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini değerlendirir.

Öğüt Verir:

* “Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrobaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.” (Nahl, 90)

Açıklar:

* “Bu (Kur'an), insanlar için bir açıklama, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir hidayet ve bir öğüttür.” (Ali İmran, 138)

Yol Gösterir:

* “İnsanların bizzat kendi işledikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu ki Allah yaptıklarının bir kısmını onlara tattırsın; belki de (tuttukları kötü yoldan) dönerler.” (Rum, 41)

Düşünmeye Yönlendirir:

* “Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri peşinden gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde yüzüp giden gemilerde, Allah'ın gökten indirip de ölü haldeki toprağı canlandırdığı suda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgârları ve yer ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları yönlendirmesinde düşünen bir toplum için (Allah'ın varlığını ve birliğini ispatlayan) birçok deliller vardır.” (Bakara, 164)

İlişkilere Yön Verir:

* “Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.” (Nisâ, 36)

Evrene Dair Bilgiler Verir:

* “Güneş kendisi için belirlenen yerde akar (döner). İşte bu, Aziz ve Alîm olan Allah'ın

takdiridir. Ay için de birtakım menziller (yörüngeler) tayin ettik. Nihayet o, eğri hurma dalı gibi (hilal) olur da geri döner. Ne Güneş Ay'a yetişebilir ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzer.” (Yasin, 38-40)

8.5.4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. NUH (A.S.)

Kazanım: Hz. Nuh'un (a.s.) tevhide davetini özetler.

* Hz. Nuh, Kur'an'da adı geçen Ulu'l-azm peygamberlerdendir.

* **Ulu'l-azm:** Aşırı sıkıntıya, belâ ve güçlük-lere karşı direnen peygamber demektir.

* O'nun adını taşıyan Nuh Suresi de vardır. 28 ayettir.

* Putperest bir kavme peygamber olarak gönderilmiştir.

* “Şüphesiz biz Nuh'u, kavmine, 'Kendilerine elem dolu bir azap gelmeden önce kavmini uyar' diye peygamber olarak gönderdik.” (Nuh, 1)

* Nuh, şöyle dedi: “Ey kavmim! Şüphesiz, ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım.” (Nuh, 2)

* “Allah'a ibadet edin. O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin ki sizin günahlarınızı bağışlasın ve sizi belli bir vakte kadar ertelesin. Şüphesiz, Allah'ın belirlediği vakit gelince ertelenmez. Keşke bilseydiniz.” (Nuh, 3-4)

* Nuh, şöyle dedi: “Ey Rabbim! Gerçekten ben kav-mimi gece gündüz (imana) davet ettim.” (Nuh, 5)

* Fakat benim davetim ancak onların kaçı-şını artırdı. (Nuh, 6)

* “Kuşkusuz sen onları bağışlayasın diye kendilerini her davet edişimde parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, inanmamakta direndiler ve büyük bir kibir gösterdiler.” (Nuh, 7)

* “Sonra ben onları açık açık davet ettim.” (Nuh, 8)

* “Sonra, onlarla hem açıktan açığa, hem de gizli gizli konuştum.” (Nuh, 9)

* “Dedim ki: ‘Rabbinizden bağışlama dileyin; çünkü O, çok bağışlayıcıdır.’” (Nuh, 10)

* “(Bağışlama dileyin ki,) üzerinize gökten bol bol yağmur indirsin.” (Nuh, 11)

* “Sizi mallarla, oğullarla desteklesin ve sizin için bahçeler var etsin, sizin için ırmaklar var etsin.” (Nuh, 12)

* “Size ne oluyor da Allah için bir vakar (saygınlık, büyüklük) ummuyorsunuz?” (Nuh, 13)

* “Hâlbuki O, sizi evrelerden geçirerek yaratmıştır.” (Nuh, 14)

* “Görmediniz mi, Allah yedi göğü tabaka tabaka nasıl yaratmıştır?” (Nuh, 15)

* “Onların içinde nasıl ayı, bir ışık, güneşi de bir kandil yapmıştır?” (Nuh, 16)

* “Allah, sizi (babanız Âdem'i) yerden (bitki bitirir gibi) bitirdi (yarattı).” (Nuh, 17)

* “Sonra sizi yine oraya döndürecek ve kesinlikle sizi (yeniden) çıkaracaktır.” (Nuh, 18)

* “Allah, yeryüzünü sizin için bir sergi yapmıştır ki, oradaki geniş yollarda yürüyesiniz.” (Nuh, 19-20)

* “... Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Sana alt tabakamızdan başkasının uyduğunu da görmüyoruz. Sizin bize

karşı bir üstünlüğünüzü de kabul etmiyoruz, bilâkis sizin yalancı olduğunuz kanaatini taşıyoruz” dediler.” (Hud, 27)

* “... Ey kavmim! Bir de şöyle düşünün: Ya benim, rabbimden gelmiş açık bir delilim varsa ve O kendi katından bana rahmet vermiş de siz bunu anlamamışsanız! ...” (Hud, 28)

* “... (Siz istiyorsunuz diye) ben iman edenleri kovacak değilim; onlar (imanları sayesinde) rablerine kavuşacaklardır. Fakat ben sizi bilgisizliğe gömülmüş bir topluluk olarak görüyorum.” (Hud, 29)

* “Size, ‘Allah’ın hazineleri benim yanımdadır’ demiyorum, gaybı da bilmem, melek olduğumu da söylemiyorum...” (Hud, 31)

* “Bizim gözetimimiz altında ve öğrettiğimiz şe-kilde gemiyi yap, haktan sapanlar için bana başvuruda bulunma! Onlar boğulacaklar!” (Hud, 37)

* “Nuh, dedi ki: ‘Rabbim! Gerçekten onlar bana karşı geldiler, malı ve çocuğu ancak kendi hüsrânını artıran kimselere uydular.’” (Nuh, 21)

* “Bunlar da, çok büyük bir tuzak kurdular.” (Nuh, 22)

* “Şöyle dediler: ‘Sakın ilâhlarınızı bırakmayın. Hele hele Vedd’i, Süvâ’ı, Yeğûs’u, Ye’ûk’u ve Nesr’i hiç bırakmayın.’” (Nuh, 23)

* “Onlar gerçekten birçoklarını saptırdılar. (Rabbim!) Sen de bu zalimlerin sadece sapıklıklarını artır.” (Nuh, 24)

* “Hataları (küfür ve isyanları) yüzünden suda boğuldular ve cehenneme sokuldular da kendileri için Allah’tan başka yardımcılar bulamadılar. (Nuh, 25)

* “Nuh, şöyle dedi: ‘Ey Rabbim! Kâfirlerden hiç kimseyi yeryüzünde bırakma!’” (Nuh, 26)

* “Çünkü sen onları bırakırsan, kullarını saptırırlar; sadece ahlâksız ve kâfir kimseler yetiştirirler.” (Nuh, 27)

* “Rabbim! Beni, ana babamı, iman etmiş olarak evime girenleri, iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla. Zalimlerin de ancak helâkini arttır.” (Nuh, 28)

Dipnot:

(DTS): Dini Terimler Sözlüğü, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara

(DK): 8. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı, Fikri Özdemir, Anka Kuşu Yayınevi, 2019.

(TDK): Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>

(DİA): Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/>

(Wiki): <https://www.wikipedia.org/>